

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Серія: БІБЛІОГРАФІЯ ВЧЕНИХ
ТНПУ ім. В. ГНАТЮКА

Історик за велінням серця

*до 55-річчя від дня народження доктора історичних наук,
професора, завідувача кафедри історії України, археології
та спеціальних галузей історичних наук –
Бармака Миколи Валентиновича*

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Тернопіль – 2021

УДК 016:[929Бармак +94(477)]

I-90

**Схвалено науково-методичною радою
наукової бібліотеки ТНПУ ім. В. Гнатюка
Протокол № 1 від 8 лютого 2021 р.**

Рецензенти:

Брославський В. Л. – канд. іст. наук, доцент, начальник відділу у справах молоді Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Зуляк Іван Степанович – доктор іст. наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, член НТШ, заслужений працівник освіти України

Укладач:

Кульчицька О. Я., заступник директора НБ ТНПУ імені В. Гнатюка

Безпалько У. І., бібліотекар НБ ТНПУ ім. В. Гнатюка

Відповідальний за випуск

Чайка І. А., канд. пед. наук, директор наукової бібліотеки ім. В. Гнатюка

I-90 Історик за велінням серця : до 55-річчя від дня народження доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук – Бармака Миколи Валентиновича) : бібліогр. покажчик / НБ ТНПУ ім. В. Гнатюка ; уклад. О. Я. Кульчицька ; У. І. Безпалько. – Тернопіль, 2021. – 66 с. – (Бібліографія вчених ТНПУ ім. В. Гнатюка).

У біобібліографічному покажчику подано основні біографічні дані, відомості про наукову, педагогічну роботу доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук – Бармака Миколи Валентиновича.

Подане видання може бути використано фахівцями в галузі біології та педагогіки: науковцями, докторантами, аспірантами, працівниками науково-методичних центрів, наукових бібліотек, педагогічними працівниками, студентами і тими, хто цікавиться розвитком біологічної галузі.

УДК 016:[929Бармак +94(477)]

© Бібліотека Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

***Бармак Микола Валентинович –
український історик,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України,
археології та спеціальних галузей історичних наук
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка***

Від упорядника

Біобібліографічний покажчик серії «Бібліографія вчених ТНПУ ім. В. Гнатюка», який підготували працівники наукової бібліотеки, присвячено Миколі Валентиновичу Бармаку – вченому, політологу та правознавцю, доктору історичних наук, професору, завідувачу кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.

У виданні представлено бібліографію праць М. В. Бармака, що були надруковані впродовж педагогічної та наукової діяльності професора: монографії, підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, статті вміщені у періодичних виданнях і наукових збірниках, матеріали наукових конференцій.

Відкриває покажчик вірш-присвята «**Історик за фахом, покликанням та способом життя**», написала Ірик З. Й., завідувач відділу наукової бібліотеки ТНПУ ім. В. Гнатюка та біографічна довідка, де подано перелік основних дат життя і діяльності ученого.

Біобібліографічний покажчик складається з 5 розділів:

Розділ 1 «**Наукові та навчально-методичні праці професора М. В. Бармака**», який містить бібліографічні описи книг та публікацій за такими рубриками:

- Кандидатська і докторська дисертації та їх автореферати.
- Монографії та навчально-методичні праці.
- Статті у наукових фахових та інших виданнях.

Розділ 2 «**Редакційно-рецензійна діяльність М. В. Бармака**» становлять праці

– за редакцією вченого, у підготовці яких науковець брав участь, як головний редактор, голова або член редколегії;

– рецензії (з поміткою «**Рец.**»)

Розділ 3 «**Рецензії, відгуки на книги М. Бармака**» становлять праці М. Бармака, які були рецензовані.

Розділ 3 «**Наукова школа професора**» відображає бібліографічні описи дисертацій, науковим керівником чи опонентом яких був М. В. Бармак, магістерські та дипломні роботи під керівництвом професора.

Розділ 4 «**Унікальне хобі професора Миколи Бармака**» вміщує публікації де професор ділиться досвідом проводячи майстер-класи із виготовлення *писанок-витинанок*.

Розділ 5 «**Публікації про життя та діяльність Миколи Бармака**» вміщує статті про життєвий шлях та науково-педагогічну діяльність професора М. В. Бармака.

Додатком до покажчика є інтерв'ю з М. В. Бармаком та фотоматеріали, які відображають наукову і творчу діяльність професора, зокрема його участь у конференціях, круглих столах, тощо.

Бібліографічні описи публікацій у межах розділів біобібліографічного покажчика згруповані за абеткою, пронумеровані. Загальна кількість їх

становить 266 позицій. Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено за чинними в Україні стандартами. Відбір документів проведено за допомогою каталогів і картотек НБ ТНПУ імені В. Гнатюка, Тернопільської державної універсальної наукової бібліотеки (ТДОУНБ), Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної парламентської бібліотеки України, Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. Івана Франка. Також включено бібліографічні джерела і матеріали, надані науковцем особисто. Усі видання подаються мовою публікації, зберігаються орфографічні норми оригіналу. Публікації, що увійшли до покажчика, було переглянуто *de visu*.

Для зручного та ефективного використання видання розроблено науково-допоміжний апарат, який представлено: іменним покажчиком прізвищ осіб, відомості про яких є у бібліографічних записах даного видання; покажчиком назв публікацій у алфавітному порядку. Науковий доробок професора Бармака М. В. представлений у виданні за інформаційного сприяння колективу наукової бібліотеки ТНПУ імені В. Гнатюка. Покажчик не претендує на вичерпність

Покажчик адресовано науковцям, докторантам, аспірантам, працівникам історичних центрів, наукових бібліотек, педагогічним працівникам, студентам.

Усі пропозиції та критичні зауваження просимо надсилати за адресою:

46027

Наукова бібліотека ТНПУ ім. В. Гнатюка
вул. М. Кривоноса, 2 м. Тернопіль
e-mail: library @tnpu.edu.u

Історик за фахом, покликанням та способом життя
(вірш-присвята)

Очолювати відділ досить складно, -
А Ви на історичному декан!
Вам керувати зовсім не досадно,
Бо Ви своєї справи й долі Пан.

У виші нашім – понад 2 десятки.
Трудилися й в Тернопільській ОДА.
В роки студентські ще не мали й гадки,
Що буде в Вас професора звання.

Ви знані не лише на Україні, -
Відомі й за межами її.
Зі світовими вченими постійно
Відносини будете тісні.

А галузь наукових інтересів –
Це право, краєзнавство й не лише.
Не осторонь політики, процесів
Вагомих історичних. Будь-яке

Питання Ви рішаєте спокійно,
З аналізом глибинним до кінця.
Вам не байдужа доля України.
Ви є громадянин Її, Дитя.

Дозвольте Вас із «полуднем» вітати!
В житті зустріти сотий ювілей.
Для цього слід міцне здоров'я мати,
І розуміння, щирість від людей.

*Зав. відділу наукової бібліотеки
Ірик З. Й.*

Біографічна довідка

Народився 15.01.1966 р. у місті Новограді-Волинському Житомирської області.

У червні 1989 р. з відзнакою закінчив історичний факультет Луцького державного педагогічного інституту ім. Л. Українки. У вересні 1989 р. розпочав працювати в тодішньому Тернопільському державному педагогічному інституті ім. Я. Галана на посаді асистента кафедри історії України. Викладав курси з історії України, історичного краєзнавства, політології.

У березні 1997 р. в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень НАН України захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему «Міграційні процеси серед німецького, чеського та єврейського населення Волинської губернії (1796–1914 рр.)» за спеціальністю «Етнологія». У жовтні 1999 р. зайняв посаду доцента кафедри історії України Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.

З грудня 2001 р. по вересень 2002 р. працював начальником управління з питань внутрішньої політики Тернопільської обласної державної адміністрації.

З жовтня 2002 р. по листопад 2005 рр. проходив докторантуру Львівського регіонального інституту державного управління Національної Академії державного управління при Президентові України. В лютому 2008 р. в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України захистив докторську дисертацію на тему: «Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)» за спеціальністю «Історія України».

Впродовж 2009–2014 рр. перебував на посаді завідувача кафедри історії України Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, у 2010 р. отримав вчене звання професора. В 2013–2016 на посаді декана очолював історичний факультет ТНПУ. У 2019 р. став завідувачем кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук ТНПУ.

Веде активну міжнародну наукову діяльність. В липні 1998 р. закінчив Східну літню школу при Варшавському університеті. Член Клубу випускників Варшавського університету. Стипендіат Kasa ім. Józefa Mianowskiego fundacji promowania nauki (Польща, 2003), Канадського інституту українських студій Альбертського університету (2007 р.).

Керівник Центру Європейських досліджень ТНПУ. Активно співпрацює з вченими з Польщі, Німеччини, Болгарії, Румунії, Чехії, Литви, Росії, Канади, Японії. Наукові Роботи знаходяться в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, Бібліотеці Конгресу США, Британській Бібліотеці, Бібліотеці Варшавського університету (Польща), Російській Державній бібліотеці (м. Москва) тощо. У 2006 р. отримав грант Канадського інституту українських студій Альбертського університету (з Вічного фонду ім. д-рів Івана та Мирослави Іванців) (Canadian Institute of Ukrainian Studies University of Alberta) В лютому 2007 р. проходив навчання у Школі політичних студій:

«Викладання курсу «Основи демократії» у вищих навчальних закладах», який проводилося спільно МОНУ, Канадським агентством міжнародного розвитку (CIDA) та Університетом Квінз (Онтаріо, Канада). Учасник міжнародного проекту Міждисциплінарних досліджень в сфері соціальних наук TISCASS.

Активно працює у сфері науково-методичного забезпечення навчального процесу у вищій школі, з 1989 р. є викладачем Тернопільського регіонального Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій.

З 2018 р. очолює науково-дослідний центр вивчення національних меншин та міжетнічних відносин ТНПУ. Експерт МОН проекту Стандарту вищої освіти України першого бакалаврського рівня галузі знань 03 – гуманітарні науки, спеціальності 032 – історія та археологія

Член Українського Геральдичного Товариства.

Автор понад 100 наукових і науково-методичних праць з проблем історії України, етнології, правознавства, методики викладання історії та права. Член редакційної колегії журналу «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія «Історія». Член редакційної колегії 3-томного енциклопедичного видання «Тернопільщина. Історія міст і сіл».

Сфера наукових інтересів: історія державного управління; право; міжнаціональні відносини, етнологія; академічна доброчесність і наукове письмо, сучасні комп'ютерні технології для наукової роботи.

Напрямки наукових досліджень: формування російської системи управління на українських землях часів Російської імперії; дослідження компактних груп населення українських земель в імперський період (німці, чехи, поляки, росіяни, євреї) та їх вплив на сучасний стан міжетнічних і міждержавних відносин; сучасне право України, проблеми його викладання.

Наукові та навчально-методичні праці професора М. В. Бармака

Кандидатська і докторська дисертації та їх автореферати

1. **Міграційні процеси серед німецького, чеського та єврейського населення Волинської губернії (1796–1914 рр.)** : дис... канд. іст. наук : 07.00.05 – етнологія / Бармак Микола Валентинович ; Тернопільський держ. педагогічний ін-т. – Тернопіль, 1997. – 225 арк.
2. **Міграційні процеси серед німецького, чеського та єврейського населення Волинської губернії (1796–1914 рр.)** : автореф. дис... канд. іст. наук : 07.00.05 – етнологія / Бармак Микола Валентинович ; Нац. акад. наук України, Ін-т нац. відносин і політол. – Київ, 1997. – 27 с.
3. **Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** : дис... д-ра іст. наук : 07.00.01 – історія України / Бармак Микола Валентинович ; Тернопільський національний педагогічний ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2008. – 485 арк.
4. **Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** : автореф. дис... д-ра іст. наук : 07.00.01 – історія України / Бармак Микола Валентинович ; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Інститут народознавства. – Львів, 2008. – 40 с. – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe

Монографії та навчально-методичні праці

5. **Вкарбовано у вічність** : маршрутами революційної боротьби на Тернопільщині : путівник / М. В. Бармак, Р. М. Матейко. – Тернопіль : Облполіграфвидав, 1990. – 40 с.
6. **Всесвітня історія. 7 клас** : зошит для тематичного контролю знань / М. В. Бармак, О. Бармак. – Тернопіль, 2001. – 52 с.
7. **Державна служба в Російській імперії: правові основи формування та функціонування корпусу цивільних службовців (XVIII – перша половина XIX ст.)** : монографія / Микола Бармак. – Тернопіль : Астон, 2006. – 288 с.
8. **Всесвітня історія. 7 клас** : зошит для тематичного контролю знань / М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 52 с.

-
9. **Історія держави і права України** : навчальна програма для студентів історичного факультету денної та заочної форми навчання / М. Бармак. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 1999. – 24 с.
  10. **Історія державного управління в Україні** : програма навч. спецкурсу для магістрантів істор. ф-ту / М. В. Бармак. – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 28 с.
  11. **Історія державного управління України (XIX – XX ст.) (за вимогами кредитно-модульної системи)** : програма навч. курсу для студ. істор. ф-ту / М. В. Бармак. – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 20 с.
  12. **Історія України** : методичні рекомендації до курсу для студентів усіх факультетів неісторичних спеціальностей денної форми навчання / М. Бармак. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 1998. – 60 с.
  13. **Історія України** : навч. прогр. для студ. неісторичних спец. ТНПУ ім. В. Гнатюка, підгот. за вимогами кредитно-модульної системи / уклад.: Ю. Ю. Свідерський, В. М. Окаринський, М. В. Бармак [та ін.]. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – 20 с.
  14. **Історія України** : навчальний-методичний посібник для студ. неіст. спец. ТНПУ ім. В. Гнатюка, підгот. за вимогами кредитно-модульної системи / уклад.: В. М. Окаринський, М. В. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – 20 с.
  15. **Історія України (кінець XVII – XVIII ст.)** : навч.-метод. посіб. для студ. істор. ф-ту, підготовлений за вимогами кредитно- трансферної системи / М. В. Бармак. – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка. – 2012. – 32 с.
  16. **Історія України XX століття. 11 клас** : державна підсумкова атестація. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 88 с.
  17. **Історія України XX століття. 11 клас** : державна підсумкова атестація / М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. – 88 с.
  18. **Історія України та всесвітня історія. 11 клас** : відповіді на екзаменаційні питання / М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. – 124 с.
  19. **Конспект з правознавства: галузі права** : [посібник] / М. В. Бармак ; Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Історичний ф-т. – Тернопіль : [б. в.], 1998. – 147 с.

20. **Курс лекцій з історії України** : навчальний посібник для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. : у 4 ч. Ч. 4. Новітня історія країни / П. С. Коріненко, В. Д. Терещенко, М. В. Бармак ; редкол.: П. А. Михальчук, Ю. Ю. Свідерський [та ін.] ; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : Астон, 2007. – 400 с.

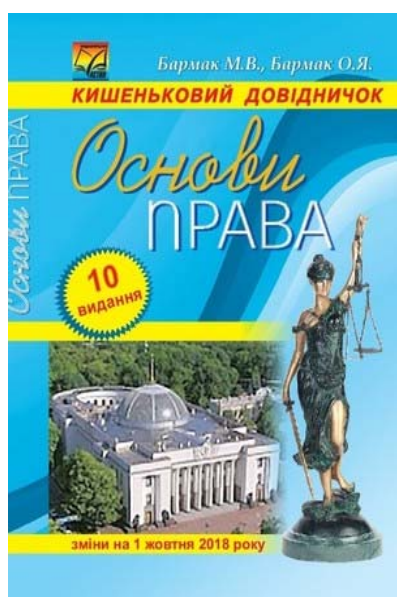
21. **Курс лекцій з історії України ХХ – початку ХХІ століття** : у 2 ч. Ч. 1. Початок ХХ ст. – 1939 р. / П. С. Коріненко, М. В. Бармак, А. К. Фартушняк [та ін.]. – Пробне вид. – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2010. – 376 с.

22. **Курс лекцій з історії України ХХ – початку ХХІ століття** : у 2 ч. Ч. 2. 1939–2010 рр. / П. С. Коріненко, М. В. Бармак, В. Д. Терещенко, В. В. Старка. – [Пробне вид.]. – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2010. – 392 с.

23. **Наш край – Тернопільщина** : на допомогу вчителю історії та учням / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Тернопіль : ТДПУ ім. В. Гнатюка, 1997. – 184 с.

24. **Наш край – Тернопільщина** : на допомогу вчителю історії та учням / М. Бармак, О. Бармак. – 2-ге вид., допов. і випр. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 1998. – 168 с.

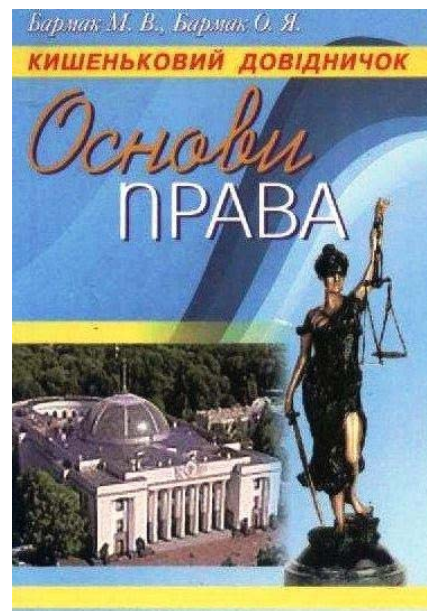

25. **Німецьке, чеське та єврейське населення Волинської губернії, 1796–1914 рр.: розселення, господарське життя, міграції** / М. В. Бармак ; ред. О. Бармак. – Тернопіль : ТДПУ ім. В. Гнатюка, 1999. – 208 с.

26. **Олена Кисілевська** : біографія, спомини, виступи, статті : до 130-річчя з дня народження / М. Бармак, Н. Гулей. – Тернопіль : [б. в.], 1999. – 86 с.

27. **Основи права** : кишеньковий довідничок / [авт.-упоряд.: М. В. Бармак, О. Я. Бармак]. – Вид. 10-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2018. – 416 с.

28. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Вид. 9-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2015. – 408 с.
29. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Вид. 8-ме, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2014. – 400 с.
30. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Вид. 8-ме, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2013. – 394 с.
31. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Вид. 8-ме, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2012. – 394 с.
32. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак. – Вид. 7-е, допов. і перероб. – Тернопіль: Астон, 2011. – 394 с.
33. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак ; ред. О. Бармак. – Вид. 6-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2008. – 384 с.

34. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак ; ред. О. Бармак. – Вид. 6-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2006. – 383 с.
35. **Основи права** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак ; ред. О. Бармак. – Вид. 5-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2004. – 368 с.
36. **Основи права** : навчальна програма курсу / М. Бармак. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 2004. – 24 с.

37. **Основи правознавства** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак. – Вид. 4-те, допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2002. – 272 с.
38. **Основи правознавства** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак. – 3-тє вид., допов. і переробл. – Тернопіль : Астон, 2001. – 256 с.

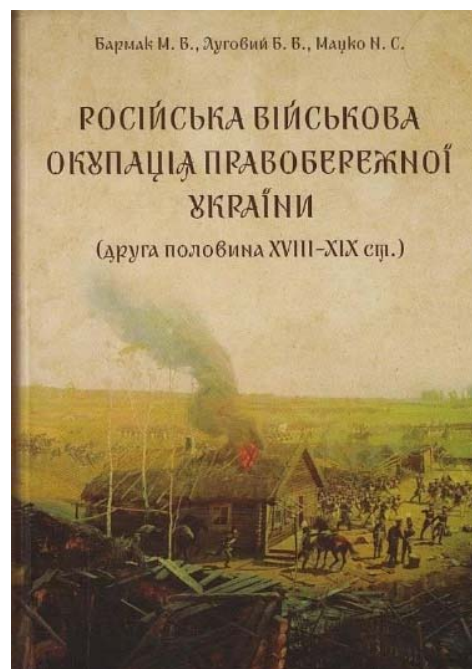
-
39. **Основи правознавства** : кишеньковий довідничок / М. В. Бармак. – Тернопіль : Астон, 1999. – 200 с.
  40. **Основи правознавства** : навчальний посібник для вступників спеціальності "правознавство" вищих закладів освіти / З. С. Гладун, М. В. Кравчук, М. В. Бармак. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – 280 с.
  41. **Основи правознавства** : посібник для абітурієнтів, учнів, учителів / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1999. – 192 с.
  42. **Основи правознавства** : робочий зошит учня 9 кл. / М. Бармак. – Тернопіль, 1999. – 120 с.
  43. **Основи правознавства. 9 клас** : відповіді на екзаменаційні питання / М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1998. – 96 с.
  44. **Основи правознавства. 9 клас** : зошит для тематичного контролю знань / М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2000 – 56 с.
  45. **Основи правознавства. 9 клас** : робочий зошит учня [та ін.] / М. Бармак [та ін.] – 2-ге вид, переробл. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 96 с.
  46. **Основи правознавства. 9 клас** : календарно-тематичне планування / М. Бармак [та ін.]. – 2-ге вид, доповн. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2001. – 96 с.
  47. **Основи правознавства. 9 клас** : календарно-тематичне планування шкільного курсу / упоряд. Бармак М. В., Бармак О. Я. – Київ : СМП Астон, 2000. – 104 с.
  48. **Основи правознавства. 9 кл.** : хрестоматія / М. Бармак – Тернопіль : Підручники і посібники, 2000. – 224 с.
  49. **Основи правознавства. 11 клас** : державна підсумкова атестація / М. Бармак, О. Бармак. – Тернопіль : СМП "АСТОН", 2002. – 108 с.
  50. **Правознавство** : навчальна програма курсу для студентів усіх факультетів неісторичних спеціальностей денної та заочної форми навчання / М. Бармак. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 1998. – 20 с.

-
51. **Правознавство. 9 клас** : державна підсумкова атестація / М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. – 88 с.
  52. **Путівник по Земельному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми** (згідно із новим Земельним Кодексом України) / М. В. Бармак. – Тернопіль : Астон, 2001. – 126 с.
  53. **Путівник по Кримінальному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми** / авт.-упоряд.: М. О. Люшненко, М. В. Бармак. – Тернопіль : Астон, 2002. – 244 с.
  54. **Путівник по Кримінальному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми** (згідно із новим Кримінальним Кодексом України) / М. В. Бармак. – Тернопіль : Астон, 2001. – 256 с.
  55. **Путівник по Сімейному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми** (згідно із новим Сімейним Кодексом України) / М. В. Бармак. – Тернопіль : Астон, 2001. – 112 с.
  56. **Путівник по Сімейному кодексу України** : основні поняття, таблиці, схеми згідно із Сімейним Кодексом України від 10 січня 2002 р. / упоряд.: М. В. Бармак, О. Я. Бармак. – Тернопіль : Астон, 2002. – 112 с. – (Кишеньковий довідничок).
  57. **Робочий зошит з історії України** : робоча програма, семінар. заняття, модулі перевірки знань, індивід. навчально-дослідні завдання, екзаменаційні питання : для студентів усіх ф-тів неісторичних спец. денної та заочної форм навчання / М. Бармак. – Тернопіль : ТДПУ, 1999. – 64 с.
  58. **Робочий зошит з правознавства** : робоча програма, семінарські заняття, модулі перевірки знань, індивідуальні навчально-дослідні завдання, екзаменаційні питання (для студентів усіх факультетів неісторичних спеціальностей денної та заочної форми навчання) / М. Бармак. – Тернопіль : [ТДПУ ім. В. Гнатюка], 1999. – 64 с.

59. **Російська військова окупація Правобережної України (друга половина XVIII – XIX ст.)** = Russian military occupation of Right-Bank Ukraine (Latter half of the 18th – 19th century) : [дослідження] / Микола Бармак, Богдан Луговий, Наталія Мацко. – Тернопіль : Астон, 2019. – 336 с. : табл. – Бібліогр.: с. 215–302. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/e-lib/DocDownload?doc_id=253494

60. **Соціальна адміністративний та економічний аспекти міст Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)** : монографія / Микола Бармак, Надія Шкільнюк. – Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. – 296 с. – 25-річчю Історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка присвячується.
61. **Теорія держави і права** : навч.-метод. посіб. для студ. істор. ф-ту, підгот. за вимогами кредитно-трансферної системи / М. В. Бармак. – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – 36 с.
62. **Тернопілля: сторінки історії** / М. М. Алексієвець, М. В. Бармак О. Я. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : ТДП ім. Я. Галана, 1995. – 163 с.
63. **У пам'яті народній** : маршрутами боротьби за соціальне і національне визволення на Тернопільщині : путівник / М. Бармак, Р. Матейко, Б. Мельничук. – Тернопіль : Ред.-вид. відділ управл. по пресі, 1990. – 56 с.
64. **Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні : кінець XVIII – перша половина XIX ст.** / М. В. Бармак ; наук. ред. О. Я. Красівський. – Тернопіль : Астон, 2007. – 512 с.
65. **Формування російської імперської системи державної служби на українських землях (XVIII–XIX)** : монографія / Микола Бармак. – Тернопіль : Астон, 2016. – 392 с. – URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7401/1/ros_derz_sl_Barmak_2016.pdf

Статті у наукових фахових та інших виданнях

66. **Бережанський період науково-дослідницької діяльності Степана Томашівського (1875–1930)** / М. Бармак // Бережанська гімназія: сторінки історії : матеріали Міжнар. наук. конф., 19 верес. 2013 р. / Бережанський краєзнавчий музей. – Тернопіль : [б. в.], 2013. – С. 92–97.
67. **Владні інституції російської імперії в дослідженнях істориків Західної і Центральної Європи, США, Канади та Японії** / Микола Бармак // Україна–Європа–Світ / голов. ред. Л. М. Алексівець.. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – Вип. 2 : Міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини. – С. 160–166. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/ukraine_europe/UES_09_2.pdf
68. **Владні інституції російської імперії в дослідженнях українських істориків** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – Вип. 2. – С. 185–193. ; Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – Вип. 2. – С. 306–315. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
69. **Волинський губернатор у військовій політиці Російської імперії наприкінці XVIII – початку XIX ст.** / М. Бармак, В. Желізняк // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка 2012. – Вип. 2. – С. 11–13. – Бібліогр. в кінці ст. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9555/1/Barmak.pdf>
70. **Впорядкування управління державними фінансами Російської імперії у першій половині XIX ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка 2015. – Вип. 2, ч. 2. – С. 82–88. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7142/1/Barmak.pdf>
71. **Всеукраїнська наукова конференція «Українське козацтво: історія і сучасність** / М. В. Бармак // Український історичний журнал. – 1995. – № 1. – С. 153–154. – URL: <http://history.org.ua/JournALL/journal/1995/1/23.pdf>
72. **Входження земель Правобережної України до складу Російської імперії та початок формування органів влади** / Бармак М. В. // Ефективність державного управління : збірник наукових праць Львівського регіонального ін-ту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Львів, 2004/2005. – Вип. 6/7. – С. 134–139. – URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/download/zb6_7.pdf

-
73. **Генерал-губернатор у системі регіонального управління правобережними українськими землями (1825–1856)** / М. Бармак, С. Джуринська // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – 2013. – Вип. 1, ч. 1. – С. 3–8. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3954>
74. **Господарське життя єврейського населення Волині в ХІХ ст.** / Микола Бармак // Slavica Ternopolensia. – Тернопіль : ТДПУ, 1998. – Вип. 5. – С. 146–158.
75. **Господарське життя німецьких колоній Волинської губернії (ХІХ – початок ХХ ст.)** / М. В. Бармак // Український селянин = Ukrainian peasant : збірник наукових праць. – Черкаси, 2006. – Вип. 10. – С. 219–222. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UkrSel_2006_10_68
76. **Громадсько-політична діячка та письменниця Олена Кисілевська** / М. Бармак, Н. Гулей // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – 1997. – Вип. 6. – С. 261–276.
77. **Губернатор у системі державної служби Російської імперії (ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.)** / М. Бармак // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України : науковий журнал. – Київ : 2005. – № 3. – С. 147–156. – Бібліогр. в кінці ст.
78. **Губернське правління як орган управління губернією в першій половині ХІХ ст.** : на прикладі Київської, Подільської та Волинської губерній Російської імперії / М. Бармак // Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при президентові України. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 2 (20). – С. 52–62.
79. **Джерела формування прибутків муніципальних бюджетів міст Волині другої половини ХІХ – початку ХХ ст.** / Микола Бармак, Надія Шкільнюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка., 2017. – Вип. 1, ч. 1. – С. 29–35. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8312/1/Barmak%2c%20Shkilnyuk.pdf>
80. **Діяльність місцевих адміністративних установ міністерства внутрішніх справ на правобережній Україні наприкінці ХVІІІ – у першій половині ХІХ ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія : у 2-х ч. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. – 2013. – Вип. 2, ч. 2 – С. 14–19. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/hystory/2013_2_%D0%A72.pdf

-
81. **Діяльність місцевих фінансових установ на Правобережній Україні в першій половині XIX ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – Вип. 2. – С. 9–14. – Бібліогр. в кінці ст. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5708/1/Barmak.pdf>.
82. **Дослідник україно-польсько-російських відносин на Правобережній Україні в XX ст. професор Сорбони Даніель Бовуа** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2005. – Вип. 2. – С. 30–36. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
83. **Еміграція селян Волині і Поділля в США і Бразилію** / М. Бармак // Науковий збірник історичного факультету Тернопільського педінституту / відп. за вип. М. М. Алексієвць. – Тернопіль : [ТДПІ ім. Я. Галана], 1995. Вип. 2, ч. 1. – С. 108–111.
84. **З історії австрійської гімназії** / М. В. Бармак, О. Я. Бармак // Гімназії і ліцеї: минуле, сучасне, майбутнє : тези доповідей науково-практичної конференції. – Тернопіль : ТДПІ, 1991. – Ч. 1 : Традиції і досвід. – С. 25–26.
85. **Законодавство Російської імперії про міське самоврядування в підросійській Україні** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка 2018. – Вип. 2, ч. 2. – С. 9–13. – Бібліогр.: с. 12. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12539/1/2Barmak.pdf>
86. **Законодавче регулювання економічного життя німецьких поселенців на українських землях Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.)** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2000. – Вип. 10. – С. 52–55.
87. **Законодавче регулювання життєдіяльності єврейського населення Волинської губернії (перша половина XIX ст.)** / М. Бармак // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. – Рівне : Вид-во РДГУ, 2006. – Вип. 8. – С. 84–89.

-
88. **Законодавче регулювання переходу шляхти Правобережної України у російське дворянство (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** / М. Бармак // Наукові записки інституту політичних і етнонаціональних досліджень. – Київ, 2005. – Вип. 28. – С. 246–259. – URL: <https://ipend.gov.ua/publication/vypusk-28-2005/>
89. **Зацікавленість управлінців службою у державних установах Російської імперії (XVIII – перша половина XIX ст.)** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка 2014. – Вип. 2, ч. 3. – С. 7–11. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7644/1/Barmak.pdf>
90. **Землеволодіння та землекористування чеських поселенців Волинської губернії** / М. Бармак // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : науковий збірник. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2005. – Вип. 6. – С. 76–81.
91. **Історичні аспекти переходу конфіскованих земель у департамент військових поселень** / Б. Луговий, М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – Вип. 3. – С. 22–26. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
92. **Історичні аспекти формування неофіційних персональних зв'язків за часів Російської імперії** / М. Бармак // Ефективність державного управління в контексті європейської інтеграції : матеріали щорічної науково-практичної конференції 23 січня 2004 р. / за заг. ред. А. О. Чемериса. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2004. – Ч. 2. – С. 162 – 165.
93. **Йосиф Сліпий – шлях богослова, науковця, педагога** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Сер. Історія. – Тернопіль : РВВ ТДПУ, 1998. – Вип. 7. – С. 318–337.
94. **Йосиф Сліпий і Тернопільщина** / Бармак М. В. // Проблеми національно-патріотичного виховання: історичний та психолого-педагогічний аспекти: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції : до 125-річчя від дня народження Йосипа Сліпого (м. Тернопіль, 23 лютого 2017 р.) / уклад.: В. С. Мисик [та ін.]. – Тернопіль : ТОКІШПО, 2017. – С. 7–11. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9768/1/1Barmak.pdf>

-
95. **Йосиф Сліпий: життя заради релігійної єдності українського народу** / Микола Бармак // Українська Греко-Католицька Церква у контексті вітчизняної історії та сучасних суспільних реалій (до 150-ліття з дня народження митрополита Андрея Шептицького та 70-ліття з дня ув'язнення патріарха Йосифа Сліпого) : матеріали Всеукр. наук.-практ. конференції, 24–25 квіт. 2015 р., м. Тернопіль / [голов. ред. Е. Бистрицька]. – Тернопіль ; Київ : Вектор, 2015. – С. 143–146.
96. **Казенні палати в системі управління Російської імперії** (на матеріалах Київської, Подільської та Волинської губерній) / М. Бармак // Сторінки історії : збірник наукових праць / відп. ред. Н. Ф. Гнатюк. – Київ : ІВЦ Політехніка, 2005. – Вип. 21. – С. 3–11.
97. **Кардинал Йосиф Сліпий: «Життя заради єдності українського народу»** / М. Бармак // Тернопіль вечірній. – 2008. – 3–9 верес. – С. 6 : фото.
98. **Конституція ЗУНР уродженця Тернополя Станіслава Дністрянського** / М. Бармак // Події Української національної революції 1917–1921 р. крізь призму світогляду людини третього тисячоліття : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої 100-річчю проголошення української народної республіки (Україна, м. Тернопіль, 21 листопада 2017 року). – Тернопіль : ТОКШПО, 2018. – С. 5–10. – (Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, вип. 4). – URL: <https://drive.google.com/file/d/14SBC8U33epzCguo6D5HL33qhGGyg5ZEe/view>
99. **Легітимація та декламація шляхти Київської, Волинської та Подільської губерній наприкінці XVIII – на початку XIX ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Вип. 1 (2). – С. 10–16. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5462/1/Barmak.pdf>
100. **Ліквідація церковного землеволодіння на Правобережній Україні у 30–50 рр. XIX ст.** / В. Брославський, М. Бармак // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації. – 2008. – С. 8–11.
101. **Матеріали до вивчення теми «Наш край на початку XX ст.»** / М. Бармак // Краєзнавство в системі підготовки сучасного вчителя : матеріали науково-методичної конференції / ред. М. М. Алексієвець. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2000. – С. 31–36.

-
102. **Матеріальне утримання управлінців цивільної служби в Російській імперії (XVIII – перша половина XIX ст.)** / Бармак М. В. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки : збірник наукових праць. – Київ, 2006. – С. 179–185.
103. **Методика складання тестових завдань з предметів гуманітарного циклу** / М. В. Бармак, О. Я. Бармак // Тести в системі моніторингу якості освіти : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 2–3 черв. 2009 р. / за заг. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : ТНПУ, 2009. – С. 51–54.
104. **Михайло Сперанський як розробник концепції державної служби Російської імперії** / Микола Бармак // Україна–Європа–Світ. – Тернопіль, 2010. – Вип. 4. – С. 152–157. – Бібліогр. в кінці ст. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/ukraine_europe/UES_10_4.pdf
105. **Навроцький Володимир Михайлович (1847–1882) – видатний український економіст-статистик** / М. Бармак, О. Бармак // Наш край Тернопільщина (на допомогу вчителям та учням). – Вид. 2-е допов і випр. – Тернопіль, 1998. – С. 160.
106. **Німецька сільськогосподарська колонізація Правобережної України (на прикладі Волинської губернії)** / М. В. Бармак // Ефективність державного управління : збірник наукових праць. – Львів, 2003. – Вип. 3. – Ч. 1. – С. 96–105.
107. **Німецькі колонії на Волині в першій половині XIX ст.** / М. Бармак // Волинь і Волинське зарубіжжя: тези доповідей та повідомлень Міжнародної наукової конференції (Луцьк, 16–18 червня 1994 року). – Луцьк : МП Медіа, 1994. – С. 117–119.
108. **Німецькі колоністи Київської, Волинської та Подільської губерній в системі господарських відносин українських земель XIX ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. – Вип. 1, ч. 2. – С. 3–6. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6515/1/Barmak.pdf>
109. **Олена Кисілевська: сенаторка польського сейму, перша голова Світової федерації українських жіночих організацій** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – Вип. 2, ч. 2 : Українська історична біографістика: забуте і невідоме. – С. 123–132. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>

-
110. **Олена Кисілевська: сенаторка польського сейму, перша голова Світової федерації українських жіночих організацій** : [24 березня виповн. 140 років від дня народження] / Микола Бармак. – Тернопіль вечірній. – 2008. – 1–7 жовтня. – С. 14 : фото. – (Світочі Тернопілля).
111. **Органи управління Київською, Подільською та Волинською губерніями російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2005. – Вип. 3. – С. 18–24. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
112. **Організаційно-правові форми дворянського самоврядування та виборних посадовців у Російській імперії наприкінці XVIII ст. та їх особливості в губерніях Правобережної України** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – Вип. 3. – С. 10–15. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
113. **Організація заходів із протипожежної безпеки у Волинській губернії у другій половині XIX – початку XX ст.** / Микола Бармак // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів – до сьогодення): матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль : [Вектор], 2017. – С. 152–155. – URL: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Oksana/%D0%A0%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A2%D0%9D%D0%9F%D0%A3%20%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%20%D1%96%20%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F%202017%20_1_.pdf
114. **Організація системи службової кар'єри російського чиновника за нормами законодавства Російської імперії** / М. В. Бармак // Наукові праці Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Історичні науки. – Миколаїв, 2008. – Т. 88, вип. 75. – С. 75–79. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdui_2008_88_75_16
115. **Основні вимоги до кандидатури державного службовця в Російській імперії у першій половині XIX ст.** / Бармак М. В. // Внутрішня політика держави: сутність, принципи, методологія : матеріали щорічної науково-практичної конференції за міжнародною участю (27 січня 2005 р.) / за заг. ред. А. Чемериса. – Львів, 2005. – Ч. 2. – С. 134–137.

-
116. **Освоєння та утворення компактних поселень німців на волинських землях** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТДПУ ім. В. Гнатюка, 1997. – Вип. 6. – С. 40–53. – Бібліогр. в кінці ст.
117. **Особливості еволюції поліційних органів у губерніях Правобережної України в першій половині ХІХ ст.** / Микола Бармак, Олена Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – Вип. 1. – С. 4–12. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/hystory/2011-1.pdf
118. **Особливості проведення міської реформи 1870 р. у Волинській губернії** / Микола Бармак // Україна в контексті Європейської історії : матеріали Всеукр. наук. конф., м. Тернопіль, 25–28 берез. 2014 р. / редкол.: М. Бармак, В. Брославський, М. Галай [та ін.] ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, Центр сучасних наук. досліджень, Освітній портал «Академія». – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2014. – С. 83–92.
119. **Особливості російської системи судочинства на Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – Вип. 1. – С. 12–16. – Бібліогр. в кінці ст. – URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9497/1/03_Barmak.pdf
120. **Повноваження та діяльність губернських правлінь Волинської, Подільської та Київської губерній (кінець ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.)** / М. В. Бармак // Краєзнавство. – 2006. – № 1/4. – С. 145–149. – URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6160/24-Barmak.pdf>
121. **Податкові платежі до бюджетів міст Волинської губернії (друга половина ХІХ ст.)** // Проблеми і перспективи гуманітарних наук в умовах глобалізації : матеріали І Всеукраїнської наукової конференції (3 грудня 2018 р. м. Тернопіль). – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. – С. 128–136. – URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15055/1/23_Barmak.pdf
122. **Политическая элита в системе управления современным обществом** / М. Бармак // Научни трудове на русенския университет. – Русе, 2010, Т. 49. С. 67–69. – URL: <http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp10/5.1/5.1-9.pdf>

-
123. **Порядок надання чинів і призначення на посади цивільної служби в Російській імперії (XVIII – перша половина XIX ст.)** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – Вип. 1. – С. 171–176. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
124. **Посада генерал-губернатора в системі державної служби Російської імперії (Київське генерал-губернаторство)** / М. В. Бармак // Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 3 (21). – С. 42–53.
125. **Початок німецької колонізації Волині** / М. Бармак // Велика Волинь: минуле й сучасне : матеріали міжнар. наук. краєзн. конф., жовт. 1994 р. – Хмельницький ; Ізяслав ; Шепетівка, 1994. – С. 117–120.
126. **Початок переселення чеських селян у Волинську та Подільську губернії** / М. Бармак // Україна на шляху до незалежності і демократії : тематичний збірник праць викладачів, студ. і аспірантів іст. фак. – Тернопіль : ТДП ім. Я. Галана, 1996. – С. 94–98. – Бібліогр. в кінці ст.
127. **Правова основа формування територіально-адміністративного устрою правобережної України наприкінці XVIII ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль, 2006. – Вип. 3. – С. 4–9. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
128. **Правознавець зі світовим ім'ям** : [вчений-юрист, викладач права багатьох європ. навч. закладів С. Дністрянський] / М. Бармак // Тернопіль вечірній. – 2008. – 19 листоп. – С. 12 : фото. – (Світочі Тернопілля). – Фото низької якості.
129. **Проект Конституції ЗУНР С. Дністрянського** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – 1999. – Вип. 8. – С. 11–14.
130. **Розвиток громадянського суспільства у постмайданний період в умовах гібридної війни** / М. Бармак // Процеси українського державотворення від давніх часів досьогодення (з нагоди 1000-річчя з початку правління Ярослава Мудрого) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 18 квітня 2019 року). – Тернопіль : ТОКІПО, 2019. – С. 8–10. – URL: <https://drive.google.com/file/d/0B55GMqRmACBlbmoyakExWHIyaGgyN1o4ME1kVWNzbU0tU0hv/view>

-
131. **Розвиток історичної інформатики** / М. Бармак, В. Брославський // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2001. – Вип. 14. – С. 91–93. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
132. **Розробка М. М. Сперанським теоретичних питань державної служби** // Проблеми і перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали Всеукр. наук. конф., 27 жовт. 2005 р. – Тернопіль : ТНПУ, 2005. – С. 3–13.
133. **Розробка Михайлом Сперанським теоретичних питань державного управління** / М. Бармак // Мандрівець. – 2006. – № 1. – С. 35–38.
134. **Розробка теоретичної концепції державної служби в Російській імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.** / М. В. Бармак // Наукові праці Чорноморського державного університету імені П. Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Серія : Історія. – Миколаїв, 2006. – Т. 52, вип. 39. – С. 51–55. – URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2006/52-39-11.pdf>
135. **Розробка тестових завдань з навчального курсу «Історія України» у системі Moodle** / М. В. Бармак, В. Л. Брославський // Підготовка фахівців освітньої галузі за інноваційними технологіями: проблеми й перспективи : матеріали регіонального наук.-практ. семінару, 28–29 квіт. 2010 р. / за заг. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : ТНПУ, 2010 – С. 84–87.
136. **Розселення чеських селян у Волинській губернії в XIX – на початку XX ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТДПУ ім. В. Гнатюка, 1997. – Вип. 5 : Михайло Грушевський – погляд із сьогодення. – С. 233–243. – Бібліогр. в кінці ст.
137. **Російська влада і шляхта Київської, Волинської та Подільської губерній наприкінці XVIII – початку XIX ст.** / Микола Бармак // Історія України: сучасні виклики : матеріали 2 Всеукраїнської наукової конференції. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – С. 32–46. – URL: <http://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/1516/document.pdf>
138. **Російські судові установи в системі управління українських земель Правобережної України наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – Вип. 2, ч. 1. – С. 19–25. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7311/1/Barmak.pdf>

-
139. **Сільськогосподарське освоєння теренів Волині протестантськими громадами менонітів у ХІХ ст.** / Микола Бармак // Протестантські Церкви у контексті вітчизняної історії та суспільних трансформацій : до 500-ліття Реформації : матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 27–28 квітня 2017 р.). – Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. – С. 33–38. – Бібліогр. в кінці ст. – URL: <https://ure-online.info/wp-content/uploads/2020/07/refor-2017.pdf>
140. **Станіслав Дністрянський – правознавець світового рівня** / М. Бармак, О. Бармак // Київська старовина. – 2009. – N 4. – С. 145–165.
141. **Тернопілля з 1914 по 1938 рік** / М. Бармак // Тернопілля: сторінки історії. – Тернопіль, 1995. – С. 130–149.
142. **Тернопільщина в роки Другої світової війни** / Микола Бармак // Волинь і волиняни у Другій світовій війні : збірник наукових праць. – Луцьк : Волинський нац. університет ім. Лесі Українки, 2012 – С. 246–251. – URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8855/1/barmak.pdf>.
143. **Трансформації в системі судустрою на Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. – Вип. 2. – С. 4–9. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5590/1/Barmak.pdf>.
144. **Трансформації в системі судустрою на Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – Вип. 1. – С. 30–36. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
145. **Трансформації в системі судустрою на Правобережній Україні наприкінці ХVІІІ ст.** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – Вип. 3. – С. 16–21. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
146. **Трудова імміграція німецьких колоністів на Волинь і політика Російської імперії щодо переселенців (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.)** / М. В. Бармак // Еволюція національного світобачення українців на зламі тисячоліть : збірник наук. статей і тез виступів учасників Всеукраїнської наук.-практ. конф., 13 квітня 2017 р. : до 50-річчя від утворення Світового Конгресу Українців. – Тернопіль : ТОКІПО, 2017. – С. 6–10. – URL: <https://drive.google.com/file/d/0B773e6auN7NqbkZlYUVuY3JmOFhGVy14V3BrV2lRVHFTbFcw/view>

-
147. **Україно-польські відносини на тлі російсько-польського протистояння на Правобережжі України в 30-х – на початку 60-х років** : за матеріалами монографії Даніеля Бовуа / М. Бармак // Українсько-польські відносини в ХХ столітті: державність, суспільство, культура : матеріали міжнародної наукової конференції 15–16 квітня 1999 р. / авт.: М. М. Алексієвець., М. Г. Братасюк., С. І. Васюта [та ін.]. – Тернопіль : Лілея, 1999. – С. 70–78. – Бібліогр. в кінці ст.
148. **Формирование системы государственной службы на украинских землях (XIX в.)** / Микола Бармак // Научни трудове на русенския университет. – 2008. – Т. 47. – С. 45–52. – URL: <http://conf.unigruse.bg/bg/docs/cp/6.2/6.2-8.pdf>
149. **Формування «лінії осілості» єврейського населення Волині та Поділля** / М. Бармак // Україна на шляху до незалежності і демократії : тематичний збірник праць викладачів, студ. і аспірантів іст. фак. – Тернопіль : ТДПІ ім. Я. Галана, 1996. – С. 89–94. – Бібліогр. в кінці ст.
150. **Формування системи шляхів сполучення та створення поштової служби на території Правобережної України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** / М. В. Бармак // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. – Вінниця, 2007. – Вип. 12. – С. 12–15. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2007_12_3
151. **Формування системи шляхів сполучення та створення поштової служби на території Правобережної України (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** / М. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – Вип. 1. – С. 12–16. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
152. **Функціонування інституту державної служби на українських землях: історіографія проблеми** / Микола Бармак // Україна–Європа–Світ : міжнар. збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини / голов. ред. Л. М. Алексієвець. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. – Вип. 3. – С. 176–182. – URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/ukraine_europe/UES_09_3.pdf#page=176
153. **Чеська еміграція на Волинь** / М. Бармак // Історичне краєзнавство у відродженні духовності, культури, багатовікових національних традицій України : збірник матеріалів VI Всеукраїнської конференції (28.09. – 1.10.1993). – Луцьк, 1993. – С. 168–172.

- 2009, Вип. 3. – 364 с.
 2010, Вип. 1. – 255 с.
 2010, Вип. 2. – 328 с.
 2011, Вип. 1. – 299 с.
 2011, Вип. 2. – 292 с.
 2012, Вип. 1. – 288 с.
 2012, Вип. 2. – 302 с.
 2013, Вип. 1, ч. 1. – 203 с.
 2013, Вип. 1, ч. 2. – 186 с.
 2014, Вип. 1, ч. 1. – 236 с.
 2014, Вип. 1, ч. 2. – 236 с.
 2014, Вип. 1, ч. 3. – 240 с.
 2014, Вип. 2, ч. 1. – 262 с.
 2014, Вип. 2, ч. 2. – 258 с.
 2014, Вип. 2, ч. 3. – 296 с.
 2015, Вип. 1, ч. 1. – 236 с.
 2015, Вип. 1, ч. 2. – 230 с.
 2015, Вип. 1, ч. 3. – 234 с.
 2015, Вип. 2, ч. 1. – 224 с.
 2015, Вип. 2, ч. 2. – 215 с.
 2015, Вип. 2, ч. 3. – 227 с.
 2015, Вип. 2, ч. 4. – 172 с.
 2016, Вип. 1, ч. 1. – 160 с.
 2016, Вип. 1, ч. 2. – 164 с.
 2016, Вип. 1, ч. 3. – 167 с.
 2016, Вип. 1, ч. 4. – 175 с.
 2016, Вип. 2, ч. 1. – 160 с.
 2016, Вип. 2, ч. 2. – 172 с.
 2016, Вип. 2, ч. 3. – 198 с.
 2017, Вип. 1, ч. 1. – 168 с.
 2017, Вип. 1, ч. 2. – 188 с.
 2017, Вип. 1, ч. 3. – 184 с.
 2017, Вип. 2, ч. 1. – 160 с.
 2017, Вип. 2, ч. 2. – 160 с.
 2017, Вип. 2, ч. 3. – 172 с.
 2018, Вип. 1, ч. 1. – 160 с.
 2018, Вип. 1, ч. 2. – 190 с.
 2018, Вип. 2, ч. 1. – 165 с.
 2018, Вип. 2, ч. 2. – 177 с.

161. **Рец.: Реабілітовані історією. Тернопільська область. Кн. 1** / обл. ред. кол.: Ф. Н. Шевчук (голова), П. Я. Гудима, Л. М. Кіт [та ін]. – Тернопіль : Збруч, 2008. – 728 с. – (Реабілітовані історією). – URL: <http://www.reabit.org.ua/files/store/Ternopol.1.pdf>
162. **[Рецензія]** / Микола Бармак // Slavica Ternopolensia 5. – Тернопіль, 1998. – С. 184–186. – Рец. на кн.: Даніель Бовуа. Битва за землю в Україні 1863–1914. Поляки в соціо-етнічних конфліктах / Д. Бовуа ; переклад на українську Зої Борисюк. – Київ : Критика, 1998. – 334 с.
163. **[Рецензія]** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2016. – Вип. 1, ч. 4. – С. 166–167. – Рец. на кн.: Шологон Л. І. Джерела з історії національно-культурного руху українців Галичини (1848–1914 рр.): монографія / Л. І. Шологон. – Івано-Франківськ : Симфонія-форте, 2015. – 460 с. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6795/1/Barmak.pdf>
164. **[Рецензія]** / Микола Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2018. – Вип. 1, ч. 1. – С. 140–141. – Рец. на кн.: Кравчук Л. Суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації на Тернопільщині (вересень 1939–червень 1941 рр.): монографія / Л. Кравчук. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2017. – 600 с. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10244/1/Barmak.pdf>

-
165. **[Рецензія]** / Микола Бармак // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2016. – Вип. 45 (1). – С. 319–320. – Рец. на кн.: Шологон Л. І. Джерела з історії національно-культурного руху Українців Галичини (1848–1914 рр.) : монографія / Лілія Іванівна Шологон. – Івано-Франківськ : Симфонія-форте, 2015. – 460 с. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2016_45\(1\)_55](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npifznu_2016_45(1)_55)
166. **Ред.: Свідерський Ю. Ю. Курс лекцій з історії України** : у 2 ч. Ч. 1 : Від найдавніших часів до останньої чверті XVII ст. / Ю. Ю. Свідерський, В. М. Окаринський ; редкол.: П. С. Коріненко, М. В. Бармак, П. А. Михальчук. – [Пробне вид.]. – Тернопіль : [ТНПУ], 2010. – 400 с.
167. **Ред.: Тернопільщина. Історія міст і сіл** : у 4 т. Т. 1 / редкол.: О. Сиротюк, М. Алексієвець, М. Бармак, Б. Буяк, О. Заставецька [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 668 с. : іл.
168. **Ред.: Тернопільщина. Історія міст і сіл** : у 4 т. Т. 2 / редкол.: В. Хомінець, М. Алексієвець, М. Бармак, Б. Буяк, О. Заставецька [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 692 с. : іл. 295.
169. **Ред.: Тернопільщина. Історія міст і сіл** : у 4 т. Т. 3 / редкол.: В. Хомінець, М. Алексієвець, М. Бармак, Б. Буяк, О. Заставецька [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 608 с. : іл.
170. **Ред.: Україна в контексті Європейської історії** : матеріали Всеукр. наук. конф., м. Тернопіль, 25–28 березня 2014 р. / редкол.: М. Бармак [та ін.] ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, Центр сучасних наук. досліджень, Освітній портал «Академія». – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2014. – 300 с.
171. **Ред.: Україна–Європа–Світ** : міжнародний збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини / голов. ред. Л. М. Алексієвець ; редкол. : Ю. М. Алексєєв, М. М. Алексієвець, М. Бармак [та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010...
2010, Вип. 4. – 332 с.	2015, Вип. 15. – 343с.
2010, Вип. 5, ч. 1. – 332 с.	2015, Вип. 16. – 218 с.
2011, Вип. 5, ч. 2. – 336 с.	2016, Вип. 17. – 344с.
2011, Вип. 6/7. – 456 с.	2016, Вип. 18. – 336 с.
2011, Вип. 8. – 332 с.	2017, Вип. 19. – 452 с.
2012, Вип. 9. – 372 с.	2017, Вип. 20. – 416 с.
2012, Вип. 10. – 482 с.	2018, Вип. 21. – 344 с.
2013, Вип. 11. – 364 с.	2019, Вип. 22. – 180 с.
2013, Вип. 12. – 328 с.	2019, Вип. 23. – 240 с.
2014, Вип. 13. – 368с.	
2014, Вип. 14. – 388с.	

-
172. **Ред.: Mocherniuk Ya. Osnovni tendentsii rozvytku tvarynnytstva u Kyivskii hubernii u poreformenyi period** [The main trends in the development of animal husbandry in the Kiev province in the post-reform period]. Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Ser. Istoriiia. Holov. red. I. Zuliak ; redkol.: M. Aleksiiievets, L. Aleksiiievets, M. Barmak [ta in.]. – Ternopil, 2014. Vyp. 1, Ch. 2. – S. 27–30. – [in Ukrainian].

Рецензії на книги професора М. Бармака

173. **Зуляк І. [Рецензія]** // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. – Вип. 2. – С. 195–197. Рец. на монографію: Бармак М. В., Луговий Б. В., Мацко Н. С. Російська військова окупація Правобережної України (друга половина XVIII–XIX ст.) – Тернопіль: Астон, 2019. – 336 с. – URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15207/1/ZULYAK.pdf>
174. **Калитко С. Л. Рецензія** // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Сер. Історія. – Вінниця : С. 320–321. – Рец. на книгу: Коріненко П. С., Бармак М. В., Фартушняк А. К., Терещенко В. Д., Старка В. В. Курс лекцій з історії України ХХ – початок ХХІ століття у двох частинах. Ч. 1 (початок ХХ ст. – 1939 р.) – Тернопіль, 2010 – 376 с. ; Ч. 2 (1939–2010 рр.). – Тернопіль, 2010 – 392 с. – URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2842/68.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
175. **Корнієнко П. [Рецензія]** // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – Вип. 1. – С. 250–252. – Рец. на монографію: Бармак М. В. Формування владних інституцій російської імперії на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). – Тернопіль, 2007. – 512 с. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>
176. **Кулікова Л. Рецензія на навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей вищих навчальних закладів «Курс лекцій з історії України у чотирьох частинах»**, підготовлений колективом викладачів кафедри історії України Тернопільського національного педагогічного університету (Фартушняк А. К, Терещенко В. Д., Бармак М. В. [та ін.] // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Історія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – Вип. 1. – С. 231–235. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naykovizap/195-istoria>

Наукова школа професора

Керівник кандидатських дисертацій

177. **Брославський В. Л. Аграрна політика російського царату на Правобережній Україні у 1793–1861 рр.: зміни у землеволодінні і землекористуванні** [Рукопис] : дис.... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України. – Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького ; наук. кер. М. В. Бармак. – Черкаси, 2007. – 223 арк.

У дисертації на підставі вивчення джерел і літератури проаналізовано аграрну політику російського царату на Правобережній Україні в 1793–1861 рр. Відзначено, що після приєднання краю царський уряд ужив заходів щодо збільшення в регіоні російського землеволодіння. З цією метою значні земельні площі були передані наблизим до царського двору російським чиновникам. Основними шляхами зменшення шляхетського землеволодіння в краї у вказаний період були секвестр, конфіскація та викуп землі казною.

Аграрна політика царату щодо католицької, уніатської та православної церков на Правобережжі полягала у зменшенні католицького, ліквідації уніатського та збільшенні православного землеволодіння і землекористування.

Політика російського уряду щодо селянського землекористування на Правобережній Україні в окреслений період мала, як правило, протекціоністський характер. Царат намагався використати становище селян у боротьбі проти польських поміщиків. З цією метою в 1848 р. у краї проводилась інвентарна реформа. Однак вона не принесла значного полегшення селянам й не обумовила суттєвих змін у селянському землекористуванні.

178. **Галай М. П. Освітня політика Другої Речі Посполитої та ставлення до неї української спільноти Східної Галичини (на прикладі Тернопільського воєводства)** [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Галай Микола Павлович ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2013. – 255 арк. – Бібліогр.: арк. 179–222.

У дисертації здійснено комплексне дослідження освітньої політики Другої Речі Посполитої і ставлення до неї української спільноти Східної Галичини крізь призму функціонування і трансформації системи освіти в Тернопільському воєводстві. Основну увагу приділено аналізу боротьби української громадськості краю за національну школу. Розкрито організаційно-адміністративні особливості становлення системи освіти Другої Речі Посполитої в 20-х роках ХХ ст.; з'ясовано особливості політики Польщі щодо початкової освіти; досліджено державницькі пріоритети польського уряду в системі середніх освітніх закладів; охарактеризовано становлення середньої професійної освіти та системи підготовки учительських кадрів в країні; проаналізовано освітню реформу 1932 р. та її подальше вдосконалення; простежено ставлення української спільноти Східної Галичини, зокрема Тернопільського воєводства, до освітньої політики Другої Речі Посполитої. На основі критично проаналізованих джерельних та історіографічних матеріалів досліджено місце і роль українських культурно-освітніх товариств та організацій Східної Галичини, передусім Тернопільського воєводства, у захисті країномовної освіти.

179. **Желізняк В. М. Губернатор в системі місцевого управління Російської імперії 1796–1914 рр. (на матеріалах Волинської губернії)** [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Желізняк Василь Михайлович ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2013. – 242 арк. – [+ Електронний варіант]. – Бібліогр.: арк. 181–229.

У дисертації на основі опрацювання значної кількості архівних документів, вивчення й осмислення з урахуванням сучасної методології опублікованих джерел і наукової літератури, комплексно і всебічно досліджено діяльність волинського губернатора в системі місцевого управління Російської імперії 1796-1914 рр. Розкрито історію формування губернії та організації губернської влади на Волині після поділів Речі Посполитої. Проаналізовано посаду губернатора та межі його губернської влади у Волинській губернії з урахуванням специфіки місцевого управління краю в кожен із історичних етапів його існування. Доведено, що губернатор за допомогою губернаторської влади усі свої сили скеровував на приведення місцевих управлінських структур до однорідності з метою повної інтеграції краю до складу Російської імперії. Досліджено основні економічні перетворення у Волинській губернії, за допомогою яких влада намагалася максимально використати вигідне географічне розташування краю та економічний потенціал, що здійснювалося під керівництвом та контролем губернатора. Проаналізовано вплив діяльності губернатора на реалізацію релігійної та національної політики Російської імперії.

180. **Зуляк М. І. Громадсько-політична і культурно-просвітницька діяльність Антона Крушельницького (1878–1937 рр.)** [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Зуляк Мар'яна Іванівна ; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Львів, 2015. – 200 арк.

У дисертації комплексно й всебічно досліджено громадсько-політичну і культурно-просвітницьку діяльність Антона Крушельницького (1878–1937 рр.). Проаналізовано формування його як особистості, громадсько-політичного та культурно-просвітнього діяча. Висвітлено працю А. Крушельницького на посаді міністра освіти УНР, членство в УНРаді й закордонній групі у Відні, діяльність у складі педагогічної місії. Розкрито його культурно-просвітницьку роботу як головного редактора "Нових шляхів" і "Критики", видавничу і публіцистичну працю. З'ясовано внесок А. Крушельницького як громадсько-політичного діяча, письменника, публіциста, літературознавця, журналіста, перекладача, педагога, міністра освіти УНР, редактора, видавця у загальноукраїнський громадсько-політичний та культурно-просвітницький процес досліджуваного періоду.

181. **Луговий Б. В. Військові поселення на Правобережній Україні (1836–1866)** [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Богдан Васильович Луговий Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, Інститут народознавства НАН України ; наук. кер. М. В. Бармак. – Львів, 2009. – 222 арк.

У дисертації розкрито передумови та процес створення військових поселень у Київській та Подільській губерніях, їх систему управління, основні засади господарського розвитку, освіти, охорони здоров'я, релігійного життя, а також відображено основні етапи ліквідації.

Створені російським урядом на базі конфіскованих маєтків учасників польського повстання 1830–1831 рр. військові поселення відігравали особливу роль у політиці інкорпорації Правобережної України. Нове формування стало механізмом русифікації

українського населення, вирішення релігійного питання із силової позиції на користь офіційного православ'я, поширення російського законодавства в краї та ін. Поселяни змушені були працювати на утримання армії, численного адміністративного апарату, погашення боргів колишніх власників маєтків і поповнення коштів інвалідного фонду. Це спричинило низьке економічне забезпечення та малу ефективність господарської системи військових поселень.

182. Мацко Н. С. Військова політика Російської імперії на Правобережній Україні (1792–1874 рр.) [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Мацко Наталія Степанівна ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012. – 329 арк. – [+Електронний варіант]. – Бібліогр.: арк. 188–299.

У дисертації на основі залучення в обіг значного масиву архівних документів, вивчення й осмислення з урахуванням сучасної методології опублікованих джерел і наукової літератури, комплексно і всебічно досліджено військову політику Російської імперії на Правобережній Україні у 1792–1874 рр. Розкрито роль та функції військової присутності як базового складника інтеграційної політики Російської імперії, відстежено її вплив на управлінський сектор, економічні відносини і соціально-побутовий устрій мешканців, результативність при розв'язанні політичних і суспільних завдань. Проаналізовано характерні риси, складові та особливості військової політики Російської імперії на Правобережній Україні, заходи, з допомогою яких ця політика втілювалася у життя. Доведено, що намагання царизму інтегрувати Правобережжя у загальноімперську структуру стимулювало активне нарощування адміністративно-військової складової, розширення сфер її впливу, систематичне вдосконалення нормативно-правової бази, посилення юридичної, управлінської, фінансової залежності українських губерній від імперського центру. Досліджено основні військово-політичні й соціально-економічні тенденції пов'язані з уніфікацією податкових зобов'язань і поширенням на населення Правобережжя комплексу військових повинностей. Відтворено систему їх запровадження та специфіку виконання, досліджено загальні риси та місцеві особливості. Проаналізовано вплив значної військової присутності на суспільно-політичний уклад, повсякденне життя мешканців Правобережної України, з'ясовано негативні наслідки військово-цивільної взаємодії, що породили фінансову, господарську й матеріальну нестабільність, демографічні проблеми, конфліктність, загострення психо-емоційного становища населення.

183. Ткач В. М. Польська національна меншина Тернопільщини: соціально-правовий та культурно-освітній аспекти (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) [Рукопис] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України / Ткач Володимир Михайлович ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2019. – 319 арк. – Бібліогр.: арк. 71–88, 112–121, 159–181, 221–233, 240–292. – URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12406/1/Dis_Tkach.pdf.

У дисертації комплексно і всебічно досліджено процес розвитку польської національної меншини Тернопільщини кінця ХХ – початку ХХІ ст. Проаналізовано зміни чисельності поляків за результатами переписів населення 1989 та 2001 рр. Розкрито особливості утворення польських національних товариств. Досліджено збереження культурних пам'яток, пов'язаних із поляками Тернопільщини. Висвітлено процеси відродження парафій Римо-Католицької Церкви, діяльність польських етнографічних колективів та стан вивчення польської мови в області.

-
184. **Шкільнюк Н. М. Міста Волинської губернії у другій половині XIX – на початку XX ст.: соціальна структура, адміністративний та економічний аспекти** [Рукопис] : дис. ... канд. пед. наук : 07.00.01 – історія України / Шкільнюк Надія Михайлівна ; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2017. – 272 арк. – [+Електронний варіант]. – Бібліогр.: арк. 188–243.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню соціальної структури, адміністративного та економічного аспектів розвитку міст Волинської губернії у другій половині XIX – на початку XX ст. У роботі проаналізовано правові норми Російської імперії, на підставі яких формувалися та діяли органи громадського управління, визначено їхній вплив на розвиток міст Волинської губернії. Звернуто увагу на економічні та соціальні умови, які визначали розвиток населених пунктів, структуру населення, його чисельність. Висвітлено систему прибутків органів міського громадського управління та основні напрямки витрат у сфері муніципального господарства.

Опонент кандидатських дисертацій

185. **Білий Д. Д. Українці Кубані в 1792–1921 роках: еволюція соціальних ідентичностей** [Рукопис] : дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01 – історія України / Білий Дмитро Дмитрович ; Нац. акад. наук України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, Ін-т народознавства ; наук. опонент М. В. Бармак. – Львів ; Донецьк : Східний видавничий дім, 2009. – 543 арк – Бібліогр.: арк. 446–543.

У дисертації здійснено комплексне дослідження еволюції соціальних ідентичностей українців Кубані в 1792 – 1921 роках, розглянуто головні фактори, які визначали трансформацію найбільш вагомих типів соціальних ідентичностей – етнічної, станової (козацької), регіональної, національної. Докладно розглянута роль еліти Чорноморського та Кубанського козацьких військ у формуванні, збереженні та розвитку соціальних ідентичностей, особливості становища Чорноморії як автономної адміністративно-територіальної одиниці, вплив імперської адміністрації та загально-історичний контекст становища та розвитку української спільноти Північно-Західного Кавказу. Окрему увагу приділено зв'язкам українців Кубані з такими українськими регіонами, як Слобожанщина, Наддніпрянщина та Галичина, інтеграції української еліти Краю в загальноукраїнський національний рух, формуванню державності на Кубані та її роль в Українській національно-демократичній революції 1917–1921 рр.

Керівник магістерських робіт

186. **Било О. Р. Соціально-економічне становище єврейського населення Правобережної України (1861–1914 рр.)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / О. Р. Било ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2015.
187. **Брославська Т. В. Політика Російської імперії щодо церкви на Правобережній Україні наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Т. В. Брославська ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2018. – 83 с.

-
188. **Гаврилюк В. В. Наукова і громадсько-політична діяльність Станіслава Дністрянянського** [Електронний ресурс] : магістерська робота / В. В. Гаврилюк ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2020. – 83 с.
189. **Галай М. П. Політико-правові проблеми визнання Голодомору 1932–1933 років в Україні актом геноциду українського народу** [Електронний ресурс] : магістерська робота / М. П. Галай ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2009.
190. **Гловацький А. В. Сходознавчі студії в науковій спадщині Агатангела Кримського (1890–1941)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / А. В. Гловацький ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2014.
191. **Гузар І. Р. Розвиток аграрного законодавства Російської імперії на українських землях (1861–1914)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / І. Р. Гузар ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
192. **Житко О. В. Політика сучасної української держави у сфері охорони дитинства** [Електронний ресурс] : магістерська робота / О. В. Житко ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012.
193. **Заверуха Т. Тернопіль і тернополяни у міжвоєнний період** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Т. Заверуха ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2011.
194. **Зуляк М. І. Діяльність товариства «Рідна школа» в національно-культурному житті Східної Галичини в міжвоєнний період (1919–1939 рр.)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / М. І. Зуляк ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012.
195. **Копійковська Т. О. Богдан-Роман Хаварівський: життя і діяльність (1948–2016)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Т. О. Копійковська ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2019. – 100 с.

-
196. **Корчун Н. А. Управління міськими поселеннями Волині в процесі їх модернізації (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Н. А. Корчун ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2018. – 82 с.
197. **Поляк С. М. Фіскальні органи в системі управління Волинською губернією наприкінці ХVІІІ – в першій половині ХІХ ст.** [Електронний ресурс] : магістерська робота / С. М. Поляк ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2018. – 94 с.
198. **Садовий В. Ю. Промисловий розвиток Східної Галичини у складі ІІ Речі Посполитої (1919–1939)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / В. Ю. Садовий ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2011.
199. **Скиба М. Я. Аграрна політика національних урядів та політичних партій в Україні періоду Української революції 1917–1919 рр.** [Електронний ресурс] : магістерська робота / М. Я. Скиба ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2017.
200. **Солонинка В. Р. Українці Кубані в 1917–1921 роках** [Електронний ресурс] : магістерська робота / В. Р. Солонинка ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2011.
201. **Федорів О. Б. Державна політика та неурядові організації в сфері охорони дитинства та материнства України (1991–2013 рр.)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / О. Б. Федорів ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2014.
202. **Чайка Т. В. Військовий фактор в системі управління Правобережною Україною в кінці ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Т. В. Чайка ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2018. – 104 с.
203. **Швець О. Ю. Функціонування судової система в Подільській губернії в першій половині ХІХ століття** [Електронний ресурс] : магістерська робота / О. Ю. Швець ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2010.
204. **Шестопалка Н. І. Організаторка жіночого руху Галичини Іванна Блажкевич** [Електронний ресурс] : магістерська робота / Н. І. Шестопалка ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2020. – 95 с.

-
205. **Шимко С. О. Життя і діяльність Іванни Блажкевич (1886–1977 рр.)** [Електронний ресурс] : магістерська робота / С. О. Шимко ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2018. – 89 с.

Керівник дипломних робіт

206. **Адамович А. Б. Декласація шляхти Правобережної України в першій половині XIX століття** [Електронний ресурс] : дипломна робота / А. Б. Адамович ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2011.
207. **Архитко І. А. Уродженець Тернопілля кардинал Йосиф Сліпий** [Електронний ресурс] : дипломна робота / І. А. Архитко ; ТДПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2004. – 55 с.
208. **Бачук В. В. Судоустрій на Україні в XX столітті** [Електронний ресурс] : дипломна робота / В. В. Бачук ; ТДПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2004. – 75 с.
209. **Бондарчук І. В. Податкова політика Російської імперії на Правобережній Україні в першій половині XIX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / І. В. Бондарчук ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. В. М. Бармак. – Тернопіль, 2011.
210. **Вібла Л. І. Організація системи прокурорського нагляду в Російській імперії (XVIII – середина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Л. І. Вібла ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 94 с.
211. **Воронін О. І. Вплив шляхетських родів Волинської губернії на соціально-економічний розвиток краю в першій половині XIX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. І. Воронін ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
212. **Горбова У. І. Рекрутська повинність у Волинській губернії в 1794–1874 роках** [Електронний ресурс] : дипломна робота / У. І. Горбова ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012.
213. **Дем'янів В. Реформування аграрного сектора економіки України** [Електронний ресурс] : дипломна робота / В. Дем'янів ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.

214. **Длугаш Л. Розселення та господарська діяльність компактних поселень німецьких колоністів у Волинській губернії (кінець XVIII – початок XX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Л. Длугаш ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
215. **Дмитрів Г. І. Управління Галичиною і Буковиною в складі Австрійської імперії (1772–1848 рр.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Г. І. Дмитрів ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 88 с.
216. **Катрич В. В. Реформування поліцейської системи російської імперії в 60–70-х рр. XIX ст. (на матеріалах українських губерній)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / В. В. Катрич ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.
217. **Качалуба Л. І. Інститут губернаторства на українських землях у складі Російської імперії (XVIII – початок XX століть)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Л. І. Качалуба ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.
218. **Кльоцко Н. І. Економічне життя німецької меншини Східної Галичини в міжвоєнний період XX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Н. І. Кльоцко ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2016
219. **Коб'як Д. І. Робота радянських державних органів і громадських організацій УРСР по облаштуванню сиріт** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Д. І. Коб'як ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2010.
220. **Коман Р. Л. Історіографія польського суспільного шляхетського руху Правобережної України (1795–1830)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Р. Л. Коман ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
221. **Кухтяк С. Б. Земельне законодавство українських земель у складі Російської імперії (друга половина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / С. Б. Кухтяк ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012.

-
222. **Левкович П. В. Адміністративно-поліцейська система на Правобережній Україні в першій половині XIX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / П. В. Левкович ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2003.
223. **Лисак О. Я. Суспільний рух польської шляхти Правобережної України (1795–1830 рр.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. Я. Лисак ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 88 с.
224. **Ліщенко Ж. І. Законодавство про основні політичні та громадянські права і свободи підданих Російської імперії (кінець XIX – початок XX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Ж. І. Ліщенко ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.
225. **Ліщинська О. Ф. Нормативно-правові акти як джерела права** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. Ф. Ліщинська ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2009.
226. **Марцинів Г. П. Соціально-економічний розвиток польського населення Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Г. П. Марцинів ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
227. **Мельничук Д. М. Органи державного управління в Російській імперії у другій половині XIX ст. (на матеріалах Лівобережної України)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Д. М. Мельничук ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
228. **Мострянська О. І. Римо-католицька церква на Поділлі (кінець XVIII – середина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. І. Мострянська ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2008.
229. **Падучак О. А. «Польське питання» в політиці Російської імперії (кінець XVIII – середина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. А. Падучак ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 90 с.
230. **Подоляннюк Д. І. Інтеграція України в Європейське співтовариство (90-ті роки XX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Д. І. Подоляннюк ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2003. – 103 с.

-
231. **Ремінна Н. Українці в Російській імперії: від пробудження до самоствердження** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Н. Ремінна ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 89 с.
232. **Рудник М. О. Правові основи діяльності органів державного управління Лівобережної України (друга половина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / М. О. Рудник ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2008.
233. **Рудько Л. Стандарти в галузі прав людини: міжнародний та український досвід** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Л. Рудько ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.
234. **Саврей Е. Б. Діяльність уряду ЗУНР в еміграції (1919–1923 рр.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Е. Б. Саврей ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2010.
235. **Саранча О. М. Вільгельм Габсбург (Василь Вишиваний) – видатний політичний та військовий діяч України** [Електронний ресурс] : дипломна робота / О. М. Саранча ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2015.
236. **Сидорук Л. Правовий статус і соціальне становище єврейського населення Правобережної України наприкінці XVIII – середині XIX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Л. Сидорук ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2007. – 91 с.
237. **Сокотович В. О. Аграрний розвиток Волинської губернії в першій половині XIX ст.** [Електронний ресурс] : дипломна робота / В. О. Сокотович ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
238. **Сорока Н. П. Громадське та культурне життя польського населення Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Н. П. Сорока ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
239. **Стецок С. В. Військові повинності на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / С. В. Стецок ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2013.

-
240. **Танцовна Н. Соціально-економічне і духовне життя чехів Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX століття)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / Н. Танцовна ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2005.
241. **Тур М. Г. Галичина і Буковина у складі Австрійської імперії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / М. Г. Тур ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2014.
242. **Фінковський В. М. Фільваркове господарство в Подільському воєводстві Речі Посполитої у XVIII ст. (на прикладі маєткового комплексу Жевуських)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / В. М. Фінковський ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2012.
243. **Цибульська М. В. Правові основи формування громадянського суспільства в Україні** [Електронний ресурс] : дипломна робота / М. В. Цибульська ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний ф-т ; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2006.
244. **Чокана А. Р. Церковне землеволодіння на Правобережній Україні (кінця XVIII – першої половини XIX століття)** [Електронний ресурс] : дипломна робота / А. Р. Чокана ; ТНПУ ім. В. Гнатюка, історичний фак.; наук. кер. М. В. Бармак. – Тернопіль, 2008.

Унікальне хобі професора Миколи Бармака

Микола Бармак має унікальне хобі. Стоматологічним бором він робить унікальні писанки-витинанки. Майстер використовує курячі, гусячі, страусині та перепелині яйця. Він зміло перетворює шкарлупу яєць на вишукане мереживо.

245. **Ажурне мистецтво писанкарства** : майстер-клас під керівництвом доктора історичних наук, професора Миколи Валентиновича Бармака / НБ ТНПУ ім. В. Гнатюка : сайт. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/92-kult/arxiv/2618-pusanka-1>
246. **Бурма В. Я писала писаночку...** / В. Бурма // Вільне життя плюс. – 2018. – 6 квіт. – С. 1 : фот. – (У світлі Великодня). – У Тернопільському обласному краєзнавчому музею відбулися майстер-класи **Миколи Бармака**, Ярослава Осадци, Галини Дудар, Степана Мамчура та ін. майстрів народної творчості з писанкарства й виготовлення іншої пасхальної атрибутики.

-
247. **Вандзеляк Г. «Я писала писаночку...»** / Г. Вандзеляк // Свобода. – 2018. – 6 квіт. – С. 1 : фот. – Передвеликодні майстер-класи **Миколи Бармака**, Ярослава Осадци, Галини Дудар, Степана Мамчура [та ін.] майстрів народної творчості відбулися в Тернопільському обласному краєзнавчому музеї.
248. **Вандзеляк Г. Шедеври із яєчної шкарлупи створює професор** : від історії – до мистецтва / Вандзеляк Галина // Свобода : офіційний сайт газети <https://svoboda.te.ua/shedevry-iz-yayechoy-shkarlupy-stvoryuye-profesor/>, 25.04.2019
249. **Великодні виставка "Ажурна різьба по яєчній шкарлупі" відкрилась у Збаражі** : напередодні Великодніх свят у Збаразькому замку відкрито персональна виставка доктора історичних наук, професора Миколи Валентиновича Бармака "Ажурна різьба по яєчній шкарлупі, на якій представлено 100 робіт філігранного мистецтва // Доба. – <https://doba.te.ua/post/48811>, 25 квітня 2019 р.
250. **Костюк С. Зазивала писанку весну...** / С. Костюк // Вільне життя плюс. – 2018. – 11 квіт. – С. 4 : фот. кольор. – (Що у вас?). – До Великодніх свят працівники Тернопільського обласного краєзнавчого музею разом з Ярославом Осадцю, Галиною Дудар, Миколою Бармаком, та ін. майстрами народної творчості організували майстер-класи з писанкарства.
251. **Костюк С. Усміхалась писанка весні** / С. Костюк // Культура і життя. – 2018. – 13 квіт. – С. 16 : фот. кольор. Передвеликодні майстер-класи Ярослава Осадци, Галини Дудар, Миколи Бармака, Степана Мамчура та ін. майстрів народних ремесел відбулися в обл. краєзнавчому музеї.
252. **Професор із Тернополя здивував усіх своїм захопленням** // Місто. – URL: <http://www.gazeta-misto.te.ua/tvorche-hobi/#modal>, опубліковано 22 березня 2018.
253. **Професор з Тернополя створює унікальні скульптури** // Інформаційний простір Тернопілля. – URL: <http://infoprostir.te.ua/?p=126166>.
254. **Сагаль О. Крихке мистецтво, або Яєчні... «витинанки»** : [за матеріалами розмови з майстром витинанок на яєчній шкарлупі, д-ром. іст. наук М. Бармаком] / О. Сагаль // Нова Тернопільська газета. – 2016. – № 16 (27 квіт.–3 трав.). – С. 10 : фот. кольор. – URL: <http://nova.te.ua/statti/kryhke-mystetstvo-abo-yayechni-vytynanky/>
255. **Скульптура з яйця** : майстер-клас для учнів 8-В клас /Тернопільський навчально-виховний комплекс "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – економічний ліцей № 9 ім. Іванни Блажкевич // Школи Тернополя : освітній портал м. Тернополя. – URL: <http://9.school-info.te.ua/blog/34-shkilne-zhittja/skulptura-z-jajcja>

-
256. **Творче хобі доктора історичних наук та декана історичного факультету** // Нова Тернопільська газета : сайт. – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/129-uncategorised/3559-zmitvorche-khobi-doktora-istorychnykh-nauk-ta-dekana-istorychnoho-fakultetu> ; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – URL: <http://tnpu.edu.ua/news/546/>
257. **Тернопільський професор та його унікальні «витинанки» з яєць** : тернополянин Микола Бармак, професор, доктор історичних наук // Нова Тернопільська газета. – URL: <https://ternopil.te.ua/ternopilskyj-profesor-ta-yoho-unikalni-vytynanky-z-yajets/>, 4 квітня 2017.

Публікації про життя і діяльність Миколи Бармака

258. **Бармак Микола Валентинович** – історик, доктор історичних наук, професор // Тернопільщина : регіональний інформацій портал. – Опубліковано 18.10.2018. – URL: <https://irp.te.ua/barmak-my-kola-valenty-novy-ch/>
259. **Бармак Микола Валентинович** // Українське геральдичне товариство : офіційний сайт. – URL: <http://uht.org.ua/ua/members/barmak/>
260. **Бармак Микола Валентинович** : кафедра історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук. – URL: <https://orcid.org/0000-0001-7440-0881>
261. **Бармак Микола Валентинович** / науковці ТНПУ в наукометричних базах даних (електронний каталог бібліотеки). – URL: <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naukometriia/naukovtsi-tnpu/299-alfavitnyi-filtr/b/3023-barmak-mykola-valentynovych>
262. **Бармак Микола Валентинович** – український історик, доктор історичних наук, професор // Вікіпедія : матеріали. – URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BA_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
263. **Бармак Микола Валентинович (1966)** (доктор наук, професор) // Науковці України : пошуковий профіль науковця на порталі НБУВ / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0004061>

264. **Бармак Микола Валентинович** // Бібліометрика української науки. Бібліометричний профіль вченого – декларація про наукову діяльність. – URL: http://nbuviar.gov.ua/bpnu/index.php?familie=&ustanova=0&gorod=0&vidomstvo=%C2%F1%B3&napryam=0&napryam_google=0&hirsh_lt=&order=Scopus&page=551

№ п/п	П. І. Б.	h-index	Галузь науки Рубрика Google Scholar	Установа
11017	Барладим Валентина Миколаївна	<u>2</u>	Педагогіка Educational Technology	Інститут інформаційних технологій і засобів навчання
11018	Бармак Микола Валентинович	<u>8</u>	Суспільні науки History	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
11019	Бармашина Людмила Миколаївна	<u>5</u>	Технічні науки Architecture	Національний авіаційний університет
11020	Барменкова Оксана Петрівна	<u>2</u>	Гуманітарні науки Language & Linguistics	Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

265. **Микола Валентинович Бармак** – доктор історичних наук, професор : інформація про професійну та фахову діяльність // ТНПУ ім. В. Гнатюка : сайт. – URL: http://tnpu.edu.ua/faculty/history/mikola-valentinovich-barmak.php?clear_cache=Y

266. **Мельничук Б. Бармак Микола Валентинович** / Б. Мельничук // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол. : Г. Яворський [та ін.]. – Тернопіль : Збруч, 2008. – Т. 3 : П–Я. – С. 34–35.

Інтерв'ю з М. В. Бармаком

Оля Сагаль

Крихке мистецтво, або яєчні... «витинанки»

Його знають передусім як професора, доктора історичних наук та декана історичного факультету ТНПУ... Ми ж розповімо про його незвичайне хобі.

Як перетворити яєчну шкаралупу в унікальну скульптуру? Дуже... непросто! Але все-таки можливо. Правда, для цього слід запастися... стоматологічним бором і безмежним терпінням. А тоді, додавши дрібку майстерності, створите із звичайного курячого, гусячого, страусинового чи навіть перепелиного (!) яйця вишукане мереживо. Так, як це робить тернополянин Микола Бармак.

Його знають передусім як професора, доктора історичних наук та декана історичного факультету ТНПУ... Ми ж розповімо про його незвичайне хобі, що вилилося у, без перебільшення, унікальні роботи.

Усе з яйця: терапія, мистецтво, смакота

Коли бачиш його витвори – своєрідні «витинанки», починаєш сумніватися, чи справді це яєчна шкаралупа? Повітряна легкість, якою наповнені ці роботи, вражає. Спробуйте-но відгадати, скільки дірочок потрібно просвердлити, щоб вона мала закінчений вигляд? Сам майстер зазначає, що не використовує жодних «оздоб» та працює лише з тим, що створила сама природа. Іншими словами – ніякої фарби чи прикрас – лише сама шкаралупа, вирізьблена у загадкові форми. Саме білий колір яєчних «мережанок» підкреслює їх тендітність, близькість до дива появи на світ.

Захоплюватися різьбою по яєчній шкаралупі чоловік почав усього кілька років тому, наткнувшись на різьблені роботи майстра з Америки Гарі Лемайстра. «Зацікавило побачене, тож вирішив і собі почаклувати над шкаралупою, – каже Микола Валентинович. – Причому зізнаюся: взявся за роботу не заради, так би мовити, любові до мистецтва, а задля... своєрідного релаксу, зняття психологічної напруги. Адже така філігранна робота вимагає повної концентрації, «забирає» всі зайві, непотрібні думки. А ще вчить... втрачати: яєчна шкаралупа – матеріал надзвичайно тендітний, крихкий, тож спершу вдавалося лише кожне десяте яйце, уже пізніше, коли трохи «набив» руку, кожне п'яте. Якщо шкаралупка тріскає, втрачаються години чи й дні наполегливої праці. Тоді відставляєш зіпсоване яйце і... берешся за нове».

Незважаючи на крихкість таких робіт, чоловік охоче дає потримати у руках кожную з них. Пояснює: «Коли береш їх у руки, зовсім інше відчуття, ніж коли просто розглядати. Адже вони насправді – живі і теплі...» Серед усіх його робіт – а їх рахунок пішов уже на сотні – двох однакових не знайдеш...

«Що стосується техніки виготовлення, то вона нескладна, – каже Микола Бармак. – Головне – мати бажання, час і терпіння. Вміст яйця видувається, на шкаралупу наноситься малюнок та вирізається за допомогою гравера. Дехто не вірить, що це ось так просто вручну і робиться – думають, що тут є якісь хитрощі, таємниці, що я спеціально яйця чимось обробляю, аби були міцніші... Ні, вони тільки видуті та помиті. Незалежно від малюнка саме різьба є найважчою частиною. Для того, щоб зробити «витинанку» на страусиному яйці, треба кілька тижнів, для курячих чи гусячих мені нині достатньо і хвилин. Інструменти використовую різні – і стоматологічні, і ті, які попадають під руку: усе, що може різати і свердлити. Аби перебити звуки, характерні для стоматологічного кабінету, вдягаю навушники, вмикаю класичну музику і – до роботи. Робоче місце обладнав на балконі, щоб пилюку до хати не наносити...»

На робочому місці – чималий запас того, що згодом стане вирізьбленими шедеврами. Не втримавшись, запитую, чи, маючи такий «стратегічний» запас яєць, не доводиться харчуватися лише ними? «Якщо шкаралупу використовую, так би мовити, для душі, то середину – традиційно, для шлунка, – сміється чоловік. – З гусячих та качиних яєць, бувало,

що й бісквіти пік, домашніх своїх балував...» Отак зі звичайного яйця можна отримати аж три складових: арт-терапію, філігранне мистецтво і на додачу порцію смакоти!

За цінами – майже Фаберже

Різьба по яєчній шкаралупі – це не лише красиво, а й прибутково. Майстри, які займаються таким мистецтвом (в Україні їх – одиниці!), цінять свої яєчні шедеври не згірш за відомого Фаберже. Одна робота може коштувати від «скромних» 50 доларів і до тисячі «зелених». Проте Микола Бармак своїх робіт не продає. «Для мене це елемент відпочинку, а не бізнесу, – пояснює. – Жодної своєї роботи не продав, а от роздаю-роздаровую часто... Я узагалі намагався свої роботи не афішувати, але ті, кому їх дарую, не втримуються, розповідають про це іншим, і так воно все йде в люди...

Мене часто запитують, чому виставки не роблю? Це дуже складно технічно: і транспортувати вироби проблематично, і підставки їм відповідні потрібні, і підсвітку, яка б «оживила»... Нині я, щоправда, задумався над іншою ідеєю, як на мене, більш потрібною: хотілося б втілити в життя проект психологічної реабілітації учасників АТО – за допомогою саме різьби по яєчній шкаралупі. Нещодавно зустрів свого колишнього демобілізованого студента – хлопці приходять звідти спустошені, знервовані, агресивні. Дати б їм можливість спробувати яйце як матеріал для творчості. Люди, котрі повернулися з війни, як ніхто інші, знають про крихкість усього живого, тому їм було б корисно і цікаво попрацювати з таким делікатним матеріалом. Коли під час різьби щось іде не так – скажімо, відколюється шматок або узагалі уся твоя праця руйнується за секунду, вчишся або імпровізувати і міняти візерунок, або починати усе знову... Це був би цікавий проект. І треба для нього небагато – мецената, який би допоміг із приміщенням і матеріалом.

Якби це втілити в життя, тоді з усієї цієї «різанини» моєї був би толк. (Сміється – авт.) Я ж взагалі до цього свого захоплення ставлюся мало того, що доволі самокритично, то ще й з дуже серйозною часткою іронії. Бо як тут залишатися серйозним, якщо кожен другий про тебе говорить: «А-а, це той, що ріже по яйцях...» До речі, ви хоч до статті заголовка нормальний дайте, щоб не було: «Професор з яйцями»... (Сміється – авт.)

Фотоматеріали

*Кафедра історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

*Як раціонально організувати свою наукову роботу – семінар-тренінг
професора М. В. Бармака у ТНПУ ім. В. Гнатюка (3 квітня 2019 року)*

*Перша світова війна, українське питання, уроки історії – круглий стіл
(5 серпня 2014 р., Державний архів Тернопільської області)*

*Творча спадщина Ігоря Герети: проблеми і перспективи досліджень -
виступ на Всеукраїнській науковій конференція М. В. Бармака 25 вересня 2015 р.*

Відкрита лекція для студентів на факультеті політології, історії та національної безпеки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьку, 5 грудня 2019 р.)

Гібридна війна проти України: теорія, історія та сьогодення – лекція у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї (23 березня 1918 р.)

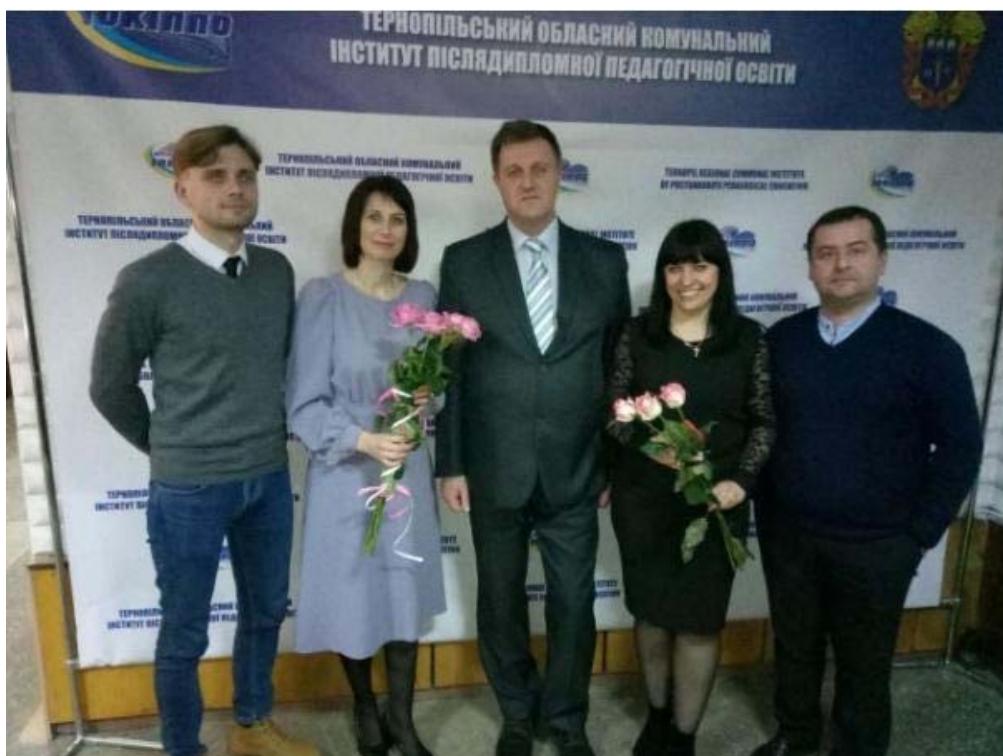

«Ажурне мистецтво писанкарства» майстер-клас та презентація оригінального хобі професора М. Бармака у науковій бібліотеці ТНПУ ім. В. Гнатюка (10 квітня 2019 р.)

«Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції» – короткостроковий тематичний семінар для працівників регіонального сервісного центру МВС в Тернопільській області (23 вересня 2019 р.)

Всеукраїнський конкурс «Вчитель року-2020» у номінації «Історія». Фінальний етап II (обласного) туру (3 лютого 2020 року)

Показчик назв

Адамович А. Б.	206
Алексеев Ю. М.	171(ред.)
Алексієвець Л. М.	67(ред.), 152(ред.) 160(ред.), 171(ред.)
Алексієвець М. М.	62, 83, 101(ред.), 147, 160(ред.), 167(ред.), 168, 169(ред.), 171(ред.)
Архитко І. А.	207
Бармак О. Я.	6, 23-25(ред), 27-31, 33-35(ред.), 41, 43, 47(упоряд.), 49, 56(упоряд.), 62, 84, 103, 105, 117, 140
Бачук В. В.	208
Било О. Р.	186
Білий Д. Д.	185
Бовуа Д.	82, 147, 162
Бондарчук І. В.	209
Борисюк З.	162
Братасюк М. Г.	147
Брославська Т. В.	187
Брославський В.	100, 118 (ред.), 131, 135, 156, 158(ред.), 159, 177
Бурма В.	246
Буяк Б.	167(ред.), 168, 169(ред.)
Вандзеляк Г.	247, 248
Васюта С. І.	147
Вібла Л. І.	210
Вільгельм Габсбург (Вишиваний В.)	235
Воронін О. І.	211
Гаврилюк В. В.	188
Галай М. П.	118(ред.), 178, 189
Гладун З. С.	40
Гловацький А. В.	190
Гнатюк Н. Ф.	96(ред.)
Горбова У. І.	212
Грушевський М.	136
Гудима П. Я.	161(ред.)
Гузар І. Р.	191
Гулей Н.	26, 76
Дем'янів В.	213
Джуринська С.	73
Длугаш Л.	214
Дмитрів Г. І.	215
Дністрянський С.	98, 128, 129, 140, 188
Дудар Г.	246, 247, 250, 251
Желізняк В. М.	69, 179
Житко О. В.	192

Заверуха Т.	193
Заставецька О.	167(ред.), 168(ред.), 169(ред.)
Зуляк І. С.	160(ред.), 173
Зуляк М. І.	180, 194
Калитко С. Л.	174
Катрич В. В.	216
Качалуба Л. І.	217
Кисілевська О.	26, 76, 109, 110
Кіт Л. М.	161(ред.)
Кліш А.	158(ред.)
Кльоцко Н. І.	218
Коб'як Д. І.	219
Коман Р. Л.	220
Копійковська Т. О.	195
Коріненко П. С.	20, 21, 22, 159(ред.), 166, 174
Корнієнко П.	175
Корчун Н. А.	196
Костюк С.	250, 251
Кравчук Л.	164
Кравчук М. В.	40
Красівський О. Я.	64 (ред.), 154
Кулікова Л.	176
Кухтяк С. Б.	221
Куций І. П.	159
Левкович П. В.	222
Лисак О. Я.	223
Ліщенко Ж. І.	224
Ліщинська О. Ф.	225
Луговий Б. В.	59, 91, 173, 181
Люшненко М. О.	53
Мамчура С.	246, 247, 251
Марцінів Г. П.	226
Матейко Р. М.	5, 63
Мацко Н. С.	59, 173, 182
Мельничук Б.	63, 266
Мельничук Д. М.	227
Мисик В. С.	94(уклад.)
Михальчук П. А.	20, 159(ред.), 166(ред.)
Мострянська О. І.	228
Окаринський В. М.	13(уклад.), 14(уклад.), 166(ред.)
Осаца Я.	247, 250, 251
Падучак О. А.	229
Подоляннюк Д. І.	230

Поляк С. М.	197
Ремінна Н.	231
Рудник М. О.	232
Рудько Л.	233
Саврей Е. Б.	234
Сагаль О.	254
Садовий В. Ю.	198
Саранча О. М.	235
Свідерський Ю. Ю.	13(уклад.), 20, 159(ред.), 166
Сидорук Л.	236
Сиротюк О.	167(ред.)
Скиба М. Я.	199
Сліпий Й.	93, 94, 95, 97
Сокотович В. О.	237
Солонинка В. Р.	200
Сорока Н. П.	238
Сперанським М. М.	104, 132, 133
Старка В. В.	22, 174
Стецюк С. В.	239
Танцовна Н.	240
Терещенко В. Д.	20, 22, 174, 176
Терещук Г. В.	103(ред.), 135 (ред.)
Ткач В. М.	183
Томашівський С.	66
Тур М. Г.	241
Фартушняк А. К.	21, 174, 176
Федорів О. Б.	201
Фінковський В. М.	242
Хомінець В.	168, 169(ред.)
Цибульська М. В.	243
Чайка Т. В.	202
Чемериса А.	115
Чокана А. Р.	244
Швець О. Ю.	203
Шевчук Ф. Н.	161(ред.)
Шестопалка Н. І.	204
Шимко С. О.	205
Шкільнюк Н. М.	60, 79, 184
Шологон Л. І.	163, 165
Aleksiievets L.	172(ред.)
Aleksiievets M.	172(ред.)
Mocherniuk Ya.	172
Zuliak I.	172(ред.)

Показчик назв

Аграрна політика національних урядів та політичних партій в Україні періоду Української революції 1917–1919 рр.	199
Аграрна політика російського царату на Правобережній Україні у 1793–1861 рр.: зміни у землеволодінні і землекористуванні	177
Аграрний розвиток Волинської губернії в першій половині XIX ст.	237
Адміністративно-поліцейська система на Правобережній Україні в першій половині XIX ст.	222
Ажурне мистецтво писанкарства	245
Бармак Микола Валентинович	258-266
Бережанський період науково-дослідницької діяльності Степана Томашівського (1875–1930)	66
Богдан-Роман Хаварівський: життя і діяльність (1948–2016)	195
Великодня виставка "Ажурна різьба по яєчній шкарлупі" відкрилась у Збаражі	249
Військова політика Російської імперії на Правобережній Україні (1792–1874 рр.)	182
Військовий фактор в системі управління Правобережною Україною в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	202
Військові повинності на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	239
Військові поселення на Правобережній Україні (1836–1866)	181
Вільгельм Габсбург (Василь Вишиваний) – видатний політичний та військовий діяч України	235
Вкарбовано у вічність	5
Владні інституції російської імперії в дослідженнях істориків Західної і Центральної Європи, США, Канади та Японії	67
Владні інституції Російської імперії в дослідженнях українських істориків	68
Волинський губернатор у військовій політиці Російської імперії наприкінці XVIII – початку XIX ст.	69
Вплив шляхетських родів Волинської губернії на соціально-економічний розвиток краю в першій половині XIX ст.	211
Впорядкування управління державними фінансами Російської імперії у першій половині XIX ст.	70
Всесвітня історія. 7 клас	6, 8
Всеукраїнська наукова конференція «Українське козацтво: історія і сучасність»	71
Входження земель Правобережної України до складу Російської імперії та початок формування органів влади	72
Галичина і Буковина у складі Австрійської імперії (кінець	241

	
XVIII – перша половина XIX ст.)	
Генерал-губернатор у системі регіонального управління правобережними українськими землями (1825–1856)	73
Господарське життя єврейського населення Волині в XIX ст.	74
Господарське життя німецьких колоній Волинської губернії (XIX – початок XX ст.)	75
Громадське та культурне життя польського населення Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)	238
Громадсько-політична діячка та письменниця Олена Кисілевська	76
Громадсько-політична і культурно-просвітницька діяльність Антона Крушельницького (1878–1937 рр.)	180
Губернатор в системі місцевого управління Російської імперії 1796–1914 рр. (на матеріалах Волинської губернії)	179
Губернатор у системі державної служби Російської імперії (XVIII – перша половина XIX ст.)	77
Губернське правління як орган управління губернією в першій половині XIX ст.	78
Декласація шляхти Правобережної України в першій половині XIX століття	206
Державна політика та неурядові організації в сфері охорони дитинства та материнства України (1991–2013 рр.)	201
Державна служба в Російській імперії: правові основи формування та функціонування корпусу цивільних службовців (XVIII – перша половина XIX ст.)	7
Джерела формування прибутків муніципальних бюджетів міст Волині другої половини XIX – початку XX ст.	79
Діяльність місцевих адміністративних установ міністерства внутрішніх справ на правобережній Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	80
Діяльність місцевих фінансових установ на Правобережній Україні в першій половині XIX ст.	81
Діяльність товариства «Рідна школа» в національно-культурному житті Східної Галичини в міжвоєнний період (1919–1939 рр.)	194
Діяльність уряду ЗУНР в еміграції (1919–1923 рр.)	234
Дослідник україно-польсько-російських відносин на Правобережній Україні в XX ст. професор Сорбони Даніель Бовуа	82
Економічне життя німецької меншини Східної Галичини в міжвоєнний період XX ст.	218
Еміграція селян Волині і Поділля в США і Бразилію	83
Життя і діяльність Іванни Блажкевич (1886–1977 рр.)	205
З історії австрійської гімназії	84
Зазивала писанку весну...	250

Законодавство про основні політичні та громадянські права і свободи підданих Російської імперії (кінець XIX – початок XX ст.)	224
Законодавство Російської імперії про міське самоврядування в підросійській Україні	85
Законодавче регулювання економічного життя німецьких поселенців на українських землях Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.)	86
Законодавче регулювання життєдіяльності єврейського населення Волинської губернії (перша половина XIX ст.)	87
Законодавче регулювання переходу шляхти Правобережної України у російське дворянство (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	88
Зацікавленість управлінців службою у державних установах Російської імперії (XVIII – перша половина XIX ст.)	89
Земельне законодавство українських земель у складі Російської імперії (друга половина XIX ст.)	221
Землеволодіння та землекористування чеських поселенців Волинської губернії	90
Інститут губернаторства на українських землях у складі Російської імперії (XVIII – початок XX століть)	217
Інтеграція України в Європейське співтовариство (90-ті роки XX ст.)	230
Історичні аспекти переходу конфіскованих земель у департамент військових поселень	91
Історичні аспекти формування неофіційних персональних зв'язків за часів Російської імперії	92
Історіографія польського суспільного шляхетського руху Правобережної України (1795–1830)	220
Історія держави і права України	9
Історія державного управління в Україні	10
Історія державного управління України (XIX – XX ст.)	11
Історія України	12-14
Історія України (кінець XVII – XVIII ст.)	15
Історія України та всесвітня історія. 11 клас	18
Історія України XX століття. 11 клас	16, 17
Історія України: сучасні виклики	158
Йосиф Сліпий – шлях богослова, науковця, педагога	93
Йосиф Сліпий і Тернопільщина	94
Йосиф Сліпий: життя заради релігійної єдності українського народу	95
Казенні палати в системі управління Російської імперії	96
Кардинал Йосиф Сліпий: «Життя заради єдності українського народу»	97
Конспект з правознавства: галузі права	19

Конституція ЗУНР уродженця Тернополя Станіслава Дністрянського	98
Крихке мистецтво, або Яечні... «витинанки»	254
Курс лекцій з історії України	20, 159, 166
Курс лекцій з історії України ХХ – початку ХХІ століття	21, 22
Легітиміація та декласація шляхти Київської, Волинської та Подільської губерній наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ ст.	99
Ліквідація церковного землеволодіння на Правобережній Україні у 30–50 рр. ХІХ ст.	100
Матеріали до вивчення теми «Наш край на початку ХХ ст.»	101
Матеріальне утримання управлінців цивільної служби в Російській імперії (ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.)	102
Методика складання тестових завдань з предметів гуманітарного циклу	103
Михайло Сперанський як розробник концепції державної служби Російської імперії	104
Міграційні процеси серед німецького, чеського та єврейського населення Волинської губернії (1796–1914 рр.)	1, 2
Міста Волинської губернії у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: соціальна структура, адміністративний та економічний аспекти	184
Навроцький Володимир Михайлович (1847–1882) – видатний український економіст-статистик	105
Наукова і громадсько-політична діяльність Станіслава Дністрянського	188
Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Історія	160
Наш край – Тернопільщина	23, 24
Німецька сільськогосподарська колонізація Правобережної України (на прикладі Волинської губернії)	106
Німецьке, чеське та єврейське населення Волинської губернії, 1796–1914 рр.: розселення, господарське життя, міграції	25
Німецькі колонії на Волині в першій половині ХІХ ст.	107
Німецькі колоністи Київської, Волинської та Подільської губерній в системі господарських відносин українських земель ХІХ ст.	108
Нормативно-правові акти як джерела права	225
Олена Кисілевська	26
Олена Кисілевська: сенаторка польського сейму, перша голова Світової федерації українських жіночих організацій	110
Олена Кисілевська: сенаторка польського сейму, перша голова Світової федерації українських жіночих організацій	109
Органи державного управління в Російській імперії у другій	227

половині XIX ст.

Органи управління Київською, Подільською та Волинською 111
губерніями російської імперії наприкінці XVIII – в першій
половині XIX ст.

Організаторка жіночого руху Галичини Іванна Блажкевич 204

Організаційно-правові форми дворянського самоврядування 112
та виборних посадовців у Російській імперії наприкінці XVIII
ст. та їх особливості в губерніях Правобережної України

Організація заходів із протипожежної безпеки у Волинській 113
губернії у другій половині XIX – початку XX ст.

Організація системи прокурорського нагляду в Російській 210
імперії (XVIII – середина XIX ст.)

Організація системи службової кар'єри російського 114
чиновника за нормами законодавства Російської імперії

Освітня політика Другої Речі Посполитої та ставлення до неї 178
української спільноти Східної Галичини (на прикладі
Тернопільського воєводства)

Освоєння та утворення компактних поселень німців на 116
волинських землях

Основи права 27-36

Основи правознавства 37-42

Основи правознавства. 11 клас 49

Основи правознавства. 9 клас 43-48

Основні вимоги до кандидатури державного службовця в 115
Російській імперії у першій половині XIX ст.

Особливості еволюції поліцейних органів у губерніях 117
Правобережної України в першій половині XIX ст.

Особливості проведення міської реформи 1870 р. у 118
Волинській губернії

Особливості російської системи судочинства на 119
Правобережній Україні наприкінці XVIII ст.

Повноваження та діяльність губернських правлень 120
Волинської, Подільської та Київської губерній (кінець
XVIII – перша половина XIX ст.)

Податкова політика Російської імперії на Правобережній 209
Україні в першій половині XIX ст.

Податкові платежі до бюджетів міст Волинської губернії 121
(друга половина XIX ст.)

Политическая элита в системе управления современным 122
обществом

Політика Російської імперії щодо церкви на Правобережній 187
Україні наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Політика сучасної української держави у сфері охорони 192
дитинства

Політико-правові проблеми визнання Голодомору 1932–1933 років в Україні актом геноциду українського народу	189
Польська національна меншина Тернопільщини: соціально-правовий та культурно-освітній аспекти (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)	183
«Польське питання» в політиці Російської імперії (кінець ХVІІІ – середина ХІХ ст.)	229
Порядок надання чинів і призначення на посади цивільної служби в Російській імперії (ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.)	123
Посада генерал-губернатора в системі державної служби Російської імперії (Київське генерал-губернаторство)	124
Початок німецької колонізації Волині	125
Початок переселення чеських селян у Волинську та Подільську губернії	126
Правова основа формування територіально-адміністративного устрою правобережної України наприкінці ХVІІІ ст.	127
Правовий статус і соціальне становище єврейського населення Правобережної України наприкінці ХVІІІ – середині ХІХ ст.	236
Правові основи діяльності органів державного управління Лівобережної України (друга половина ХІХ ст.)	232
Правові основи формування громадянського суспільства в Україні	243
Правознавець зі світовим ім'ям	128
Правознавство	50
Правознавство. 9 клас	51
Проект Конституції ЗУНР С. Дністрянського	129
Промисловий розвиток Східної Галичини у складі ІІ Речі Посполитої (1919–1939)	198
Професор з Тернополя створює унікальні скульптури	253
Професор із Тернополя здивував усіх своїм захопленням	252
Путівник по Земельному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми	52
Путівник по Кримінальному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми	53, 54
Путівник по Сімейному кодексу України: основні поняття, таблиці, схеми	55, 56
Реабілітовані історією. Тернопільська область. Кн. 1	161
Рекрутська повинність у Волинській губернії в 1794–1874 роках	212
Реформування аграрного сектора економіки України	213
Реформування поліцейської системи російської імперії в 60–70-х рр. ХІХ ст.	216
[Рецензія]	162-165, 173-175

Рецензія на навчальний посібник для студентів історичних спеціальностей вищих навчальних закладів «Курс лекцій з історії України у чотирьох частинах»	176
Римо-католицька церква на Поділлі (кінець XVIII – середина XIX ст.)	228
Робота радянських державних органів і громадських організацій УРСР по облаштуванню сиріт	219
Робочий зошит з історії України	57
Робочий зошит з правознавства	58
Розвиток аграрного законодавства Російської імперії на українських землях (1861–1914)	191
Розвиток громадянського суспільства у постмайданний період в умовах гібридної війни	130
Розвиток історичної інформатики	131
Розробка М. М. Сперанським теоретичних питань державної служби	132
Розробка Михайлом Сперанським теоретичних питань державного управління	133
Розробка теоретичної концепції державної служби в Російській імперії в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	134
Розробка тестових завдань з навчального курсу «Історія України» у системі Moodle	135
Розселення та господарська діяльність компактних поселень німецьких колоністів у Волинській губернії (кінець XVIII – початок XX ст.)	214
Розселення чеських селян у Волинській губернії в XIX – на початку XX ст.	136
Російська військова окупація Правобережної України (друга половина XVIII – XIX ст.)	59
Російська влада і шляхта Київської, Волинської та Подільської губерній наприкінці XVIII – початку XIX ст.	137
Російські судові установи в системі управління українських земель Правобережної України наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.	138
Сільськогосподарське освоєння теренів Волині протестантськими громадами менонітів у XIX ст.	139
Скульптура з яйця	255
Соціальна структура, адміністративний та економічний аспекти міст Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)	60
Соціально-економічне і духовне життя чехів Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX століття)	240
Соціально-економічне становище єврейського населення Правобережної України (1861–1914 рр.)	186
Соціально-економічний розвиток польського населення	226

Волинської губернії (друга половина XIX – початок XX ст.)	
Стандарти в галузі прав людини: міжнародний та український досвід	233
Станіслав Дністрянський – правознавець світового рівня	140
Судоустрій на Україні в XX столітті	208
Суспільний рух польської шляхти Правобережної України (1795–1830 рр.)	223
Сходознавчі студії в науковій спадщині Агатангела Кримського (1890–1941)	190
Творче хобі доктора історичних наук та декана історичного факультету	256
Теорія держави і права	61
Тернопілля з 1914 по 1938 рік	141
Тернопілля: сторінки історії	62
Тернопіль і тернополяни у міжвоєнний період	193
Тернопільський професор та його унікальні «витинанки» з яєць	257
Тернопільщина в роки Другої світової війни	142
Тернопільщина. Історія міст і сіл	167-169
Трансформації в системі судоустрою на Правобережній Україні наприкінці XVIII ст.	143-145
Трудова імміграція німецьких колоністів на Волинь і політика Російської імперії щодо переселенців (кінець XVIII – початок XX ст.)	146
У пам'яті народній	63
Україна в контексті Європейської історії	170
Україна–Європа–Світ	171
Україно-польські відносини на тлі російсько-польського протистояння на Правобережжі України в 30-х – на початку 60-х р.	147
Українці в Російській імперії: від пробудження до самоствердження	231
Українці Кубані в 1792–1921 роках: еволюція соціальних ідентичностей	185
Українці Кубані в 1917–1921 роках	200
Управління Галичиною і Буковиною в складі Австрійської імперії (1772–1848 рр.)	215
Управління міськими поселеннями Волині в процесі їх модернізації (друга половина XIX – початок XX ст.)	196
Уродженець Тернопілля кардинал Йосиф Сліпий	207
Усміхалась писанка весні	251
Фільваркове господарство в Подільському воєводстві Речі Посполитої у XVIII ст. (на прикладі маєткового комплексу Жевуських)	242
Фіскальні органи в системі управління Волинською губернією наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.	197

Формирование системы государственной службы на украинских землях (XIX в.)	148
Формування «лінії осілості» єврейського населення Волині та Поділля	149
Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні (кінець XVIII – перша половина XIX ст.)	3, 4
Формування владних інституцій Російської імперії на Правобережній Україні : кінець XVIII – перша половина XIX ст.	64
Формування російської імперської системи державної служби на українських землях (XVIII–XIX)	65
Формування системи шляхів сполучення та створення поштової служби на території Правобережної України	150, 151
Функціонування інституту державної служби на українських землях: історіографія проблеми	152
Функціонування судової система в Подільській губернії в першій половині XIX століття	203
Церковне землеволодіння на Правобережній Україні (кінця XVIII – першої половини XIX століття)	244
Чеська еміграція на Волинь	153
Шедеври із ячної шкарлупи створює професор	248
Шляхетське та дворянське самоуправління на території Київської, Подільської та Волинської губерній у першій половині XIX ст.	154
Шляхи поповнення земельної власності російських дворян та казни на Правобережній Україні (кінець XVIII – початок XIX ст.)	156
Шляхта Правобережної України: від інкорпорації до декласації (1793–1845)	155
Я писала писаночку...	246, 247
Osnovni tendentsii rozvytku tvarynnytstva u Kyivskii hubernii u poreformenyi period	172
The Political Elite in the System of Modern Society Governing	157

ЗМІСТ

<i>Від упорядника</i>	4
<i>Історик за фахом, покликанням та способом життя</i>	6
<i>Біографічна довідка</i>	7
<i>Наукові та навчально-методичні праці професора М. В. Бармака</i>	9
Кандидатська і докторська дисертації та їх автореферати	9
Монографії та навчально-методичні праці	9
Статті у наукових фахових та інших виданнях	16
<i>Редакційно-рецензійна діяльність М. В. Бармака</i>	28
<i>Рецензії на книги професора М. Бармака</i>	31
<i>Наукова школа професора</i>	32
Керівник кандидатських дисертацій	32
Опонент кандидатських дисертацій	35
Керівник магістерських робіт	35
Керівник дипломних робіт	38
<i>Унікальне хобі професора Миколи Бармака</i>	42
<i>Публікації про життя і діяльність Миколи Бармака</i>	44
<i>Інтерв'ю з М. В. Бармаком</i>	46
<i>Фотоматеріали</i>	48
<i>Показчик назв</i>	54
<i>Показчик назв</i>	57